

slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

VESEL BOŽIČ

in najboljše želje za uresničenje
slovenskih ciljev v letu 1984
želita
uredništvo in uprava S. D.

VOLUME XXXIV
LETNIK XXXIV

DECEMBER 1983

PUBLISHED MONTHLY BY: SLOVENIAN NATIONAL FEDERATION OF CANADA, 646 EUCLID AVE.
TORONTO, ONT., CANADA, M6G 2T5

NO: 12.
Štev.: 12.

Spoštovati preteklost — živeti sedanost — graditi bodočnost

Geslo, ki si ga je buenosaireska Slovenska prista-
tava izbrala za svoj praznik v letu 1983, je polno
pomena: je naročilo vsakomur izmed nas, tudi nam
kot celoti, bodisi rojenim še v Sloveniji bodisi že v
novi domovini.

Spoštovati preteklost!

Mar ni to naročilo - hkrati z obljubljenim pla-
čilom - zajeto že v četrti božji zapovedi? „Spoš-
tuj očeta in mater, da boš dolgo živel in da ti bo
dobro na zemlji!“ Kakšna resnica, lepota in
smiselnost je v teh besedah! Starši so nam dali
življenje, ob njih smo shodili, od njih smo se
naučili govoriti, od njih smo odhajali zmeraj
bolj daleč - v svet in v življenje, utrjevali smo se
in zoreli, in nazadnje smo se ločili od njih, kot
se zrel sad utrga z drevesa, ko lahko že sam
posreduje življenje.

Toda spomin na očeta, na mater, na detin-
stvo, na leta rasti je ostal v nas kot nekaj naj-
svetlejšega. Ta spomin je hkrati hvaležnost
Stvarniku ne le za starše, marveč tudi za vse
tisto, kar nas je hkrati z njimi sooblikovalo: za
otroške in mladostne prijatelje, za učitelje, za
duhovnike, za društva, za časopise in knjige, za
kulturne delavce, za politične in verske vodi-
telje, ki so po svojem najboljšem preudarku,
premagujoč vse ovire, gradili blaginjo, srečo in
ugled našega malega naroda v osrčju Evrope.

To je preteklost tistih izmed nas, ki smo odšli
iz Slovenije, že odrasli: v žilah čutimo neki čas,
ki je zmeraj bolj daleč. Poznamo tisti čas, neiz-
brsno živi v nas, ponosni smo nanj. Do tuje
zasedbe v letu 1941 in do izbruha bratomorne
revolucije smo Slovenci v domovini živeli kot
svobodni bratje in sestre. Kulturno in društve-
no življenje je bilo veselo in razgibano. Niko-
mur se ni bilo treba nikogar bati. Bilo je mogo-
če manj belega kruha in drugih materialnih
dobrin, ni pa bilo zaprtega gneva, kot je danes,
ko naši rojaki v Sloveniji brezmočno sprejema-
jo posledice zgrešene nacionalne, gospodar-
ske in prosvetne politike ter se zapirajo vsak v
svoj lastni boj za obstanek.

Nam se naše preteklosti ni treba sramovati. V
uri preskušnje smo se obločili za pot, ki je bila
tvegana in težka, toda po naši presoji edina
mogoča. Svet nas takrat ne razumel. Sramotili
so nas zapeljani rojaki in tudi kratkovidni tujci.
Toda pogledimo, v kakšnem stanju je Slovenija
štirideset let kasneje! In pogledimo, kakšen je
položaj sveta po štiridesetih letih! Bilo bi
domišljavo trditi, da smo bili preroki: ali zdrava
pamet nam je ukazovala, da smo se borili proti
zlu. Z lažjo in nasiljem je sicer zmagovalo zlo,
toda mi smo svojo dolžnosti izvršili - tudi za ce-
no obilnega trpljenja, solz in krvi. In ceno svo-
bode mnogi od nas plačujejo še danes.

Tisti, ki so si leta 1945 prisvojili popolno
oblast nad našo matično domovino in torej za
njeno usodo prevzeli vso odgovornost, Slove-
niji načrtno in z vsemi sredstvi vcepljajo
materializem in brezboštvo. Minule čase njih
pričevalci pogosto pačijo ali omalovažujejo ali
kar zanemarjajo. Celo tak pogumnež, kot je za
sedanje razmere v Sloveniji Bojan Štih, spre-
jema slovito katoliško revijo Dom in svet samo
do leta 1941. (Glej 1. številko Celovškega
zvona) Kot da bi nam letniki 1942, 43 in 1944
bili v sramoto! In tudi verski tednik Družina si
letos ni upal zapisati imena škofa Rožmana ob
stoletnici rojstva. Če ne bomo sami poznali,
cenili in spoštovali svojo preteklost, zaman kaj
takega pričakujemo od naših nasprotnikov.
Pričevati moramo o nji, ponosni moramo biti
nanjo: ne zato, ker bi bila brez vsake sence,
marveč, ker se od nje tudi učimo. Ker vemo, da

stojimo v sedanosti čvrsto le, če stojimo na
razčiščenih in razglednih tleh. Samo kdor ima
trdna tla pod sabo in mu hrbet varuje mirna
vest, se lahko bojuje za boljšo prihodnost in
uspešno gradi srečnejši svet.

Živeti sedanost!

Starejšim izmed nas, ki jim spomini tako radi
uhajajo v prejšnjo domovino, preti nevarnost,
da bi se pred neveselo stvarnostjo sedanjega
časa zaprli v žalost in zagrenjenost. To bi bilo
siver naravno, ne bi bilo pa niti krščansko niti
za mladi rod spodbudno. Svet se nenehno
spreminja, na svetu je stalna samo menjava.
Jasno: vskdo je navezan na mlada, zdrava,
uspešna, srečna leta - ali kaj, ko ta „lepša
polovica dni“ tako naglo mine!

Tudi naš čas ima svojo privlačnost, vreden je
naše ljubezni in našega sodelovanja. Dolžni
smo mu dati svoje sposobnosti, vtisniti mu
moramo svojo podobo. Ne smemo se ga bati.
Samo strahopetec beži pred stvarnostjo in si
zakriva oči, da ne bi videl kaj neprijetnega.
Oblastniki v Sloveniji naj nam bodo v svarilo!
Zamolčujejo in prikrivajo življenje, delo in
uspehe „Male Slovenije“ v zamejstvu in zdom-
stvu, ker vejo, da bi morali ob drugačnem rav-
nanju povedati tudi, kaj mi mislimo, kaj
pišemo, kakšni so naši ideali in kakšne cilje
imamo. Kdor pa pozna svobodo edinole zase,
od vseh strani zacementirano in na vse strani
našpičeno, pač v vsaki drugačni svobodi vidi
nevarnost in grožnjo. Mi se ne zapiramo,
ampak puščamo, da pihajo čez vsi vetrovi - kajti
čistijo zrak in omogočajo dihanje. V tej božji
svobodi moramo odgovorno razvijati svoje
moči vsak v svojem okolju, da bo naša narodna
skupnost živela iz resnice, poguma in
sodelovanja.

Graditi bodočnost!

To naročilo velja v prvi vrsti mladim, ki imajo
življenje - kot pravimo - „še pred sabo“. Bila bi
pa velika napaka, če bi zato starejši prekrizali
roke, dokler imajo še kaj moči. Bodočnost smo
dolžni graditi vsi: izkušnje starih naj brzdajo
kipeče načrte mladih! Četudi nas kdaj obide
malodušje in se nam ob današnjem položaju
sveta zamaje vera v jutrišnji dan, mi, ki jemlje-
mo Kristusovo zagotovilo „Jaz ostanem z vami
vse dni do konca sveta“, zares, ne bomo oma-
hovali! S še večjo ljubeznijo do trpečega sveta,
ki ječi v sovraštvu, solzah in krvi, bomo
presekali vsak sam sebe in svoje osebne
potrebe - imeli bomo oči za svojega bližnjega,
za našo skupnost, v katero nas je poveza nedo-
umljiva usoda.

Argentinski Slovenci ne smejo pozabiti, da
so živ del malega naroda, ki živi neznansko da-
leč proč, onstran Atlantika, na drugi celini. Ta
narod gre že desetletja skoti težke preskušnje,
ki jim nihče ne vidi konca. Njegova prihodnost
mora biti pri srcu vsakomur, ki govori, misli in
čuti slovensko. Njegovi raztreseni udje bodisi v
bližnjem zamejstvu kot v daljnem zdomstvu,
izpostavljeni valovom tujstva, so dolžni
ohranjati zvestobo svojemu poreklu, saj bodo le
tako spolnjevali naravni zakon, ki je izšel iz
Stvarnikovih rok.

Iz zvestobe tisti svobodi, zaradi katere živimo
zunaj matične domovine in katera nam
omogoča živeti po vesti, po spoznani resnici,
bomo še nadalje črpali vero v življenje sloven-
skega naroda. Bolj kot samo političen pojem
nam je Slovenija ena izmed družin, ki imajo po
božjem načrtu svoje poslanstvo v pisanem ob-
čestvu ljudstev in v skupni usodi sveta. Za to
usodo pa smo soodgovorni vsi.

Vinko Beličič

[Prebrani spis na pristavi Buenos Airesu, okt.
83]

Jezusovo rojstvo

Tiste dni je od cesarja Avgusta izšlo povelje, naj se
popiše ves svet. To prvo popisovanje se je vršilo, ko je
bil Kvirinij cesarski namestnik v Siriji. In hodili so se
vsi popisovati, vsak v svoje mesto. Šel je torej tudi Jožef
iz Galileje, iz mesta Nazareta, v Judejo, v Davidovo
mesto, ki se imenuje Betlehem — bil je namreč iz hiše
in rodovine Davidove — da bi se popisal z Marijo, svojo
zaročeno ženo, ki je bila noseča. Ko sta bila tam, se ji
je dopolnil čas poroda. In porodila je sina prvorojenca,
ga povila v plenice in položila v jasli, ker zanj ni bilo
prostora v prenočišču. V prav tistem kraju pa so pastirji
prenočevali pod milim nebom in bili na nočnih stražah
pri svoji čredi. In glej, angel Gospodov je pristopil k
njim in svetloba Gospodova jih je obsvetila in silno so
se prestrašili. Angel jim je rekel: »Ne bojte se; zakaj,
glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljud-
stvo: Rodil se vam je danes v mestu Davidovem Zve-
ličar, ki je Kristus Gospod. In to vam bo znamenje:
Našli boste dete, v plenice povito in v jasli položeno.«
In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki
so Boga hvalili in govorili:

»Slava Bogu na višavah
in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.«

In ko so angeli odšli od njih v nebesa, so rekli pa-
stirji drug drugemu: »Pojdimo torej v Betlehem in
poglejmo to, kar se je zgodilo in nam je oznanil Go-
spod! In pohiteli so, prišli tja in našli Marijo, Jožefa in
dete, v jasli položeno. Ko so to videli, so povedali, kar
jim je bilo o tem detetu rečeno. In vsi, ki so slišali, so
se čudili temu, kar so jim povedali pastirji. Marija pa
je vse te besede ohranila in jih premišljevala v svojem
srcu. In pastirji so se vrnili in Boga slavili in hvalili
za vse to, kar so slišali in videli, prav kakor jim je bilo
povedano.

Lk 2, 1—20.

Za Vse svete so bili raztrešeni številni letaki v Ljubljani in
posebno na pokopališču na Žalah z naslednjo vsebino:

„Tovariši, ne verjamemo vam več.
Jugofili prodajajo hlapčevske Slovence
Slovenija! Grobar tvoj je iz juga.

In na drugi strani z besedilom:

“Oporoka Marxa!
Komunist - nam je zapustil manifest.
Kapitalist — nam kapital!”

MEĐ SLOVENCIMA TORONTO

RESOLUCIJA

Občni zbor TABOR — ZDSPB, v Hamiltonu Ontario, Canada, dne 17. septembra 1983, ugotavlja:

- 1.) sodni procesi in preiskave, ki jih je začela komunistična oblast v Sloveniji proti nekdanjim pripadnikom Slovenskega domobranstva, so predvsem izraz njihovih prizadevanj, da odvrnejo pozornost slovenskih ljudi od katastrofalnega gospodarskega položaja v državi;
- 2.) sklicevanje na mednarodne zakone, predstavlja višek hinavstva s strani komunističnih oblastnikov, ki so v poletju 1945, proti vsem mednarodnim, humanitarnim in božjim zakonom, pomorili vsaj 11 tisoč naših soborcev in si tega zločina še danes ne upajo priznati;
- 3.) sklicevanje na zakone takozvane SFR Jugoslavije in uporabljanje teh zakonov v preiskavah in procesih o „prestopkih“, ki naj bi bili zagrešeni še predno so ti zakoni sploh stopili v veljavo, je nesprejemljivo in nemiselno;
- 4.) v kolikor je potreben kakršenkoli zagovor, smatramo, da je najboljša obramba v napadu in zato naročamo novemu Glavnemu odboru TABOR-a ZDSPB, da preuči možnost neke široko zasnovane protiakcije;
- 5.) Občni zbor poziva vse demokratičnomisleče Slovence v svetu, da ta naša prizadevanja podpro in omogočijo njihov uspeh.

Hamilton 17. sept.

Dolžnost Pripravljalnega odbora za slovenski starostni dom je poročati dobrotnikom in prijateljem o zadevah Doma Lipa v zvezi z domačimi in uradnimi razmerami, ki ovirajo ali pomagajo k napredku te ustanove.

Dobrodela organizacija Dom Lipa je skupnost vseh darovalcev, ki jo vodi na rednem letnem zboru izvoljeni odbor prostovoljcev, čigar naloga je pripravljati načrte, zbirati sredstva, širiti idejo slovenskega starostnega doma med vsemi ontarijskimi Slovenci, urejati vse uradne posle, ki so potrebni za materialno uresničitev ideje — zgraditi Dom Lipa na posestvu 52 Neilson Drive v občini Etobicoke, predmestju Toronto.

Prve korake k temu domu so utrle slovenske Marijine sestre že pred desetimi leti, ko so v ta namen zbrale prvo vstoto denarja. V l. 1979 in 1980 je Pripravljalni odbor izpeljal prvo nabiralno akcijo. V l. 1983 smo z zvestim sodelovanjem ontarijskih Slovencev izplačali ves dolg na 52 Neilson Drive in ostanek vložili v bodoče potrebe. Lahko rečemo, da je današnja finančna zmožnost Dom Lipa okrog pol milijona dolarjev. Za ustanovitev starostnega doma imamo vsa potrebna dovoljenja od občinske, pokrajinske in federalne vlade. V teku so priprave za notranje upravne posle. Pri vseh teh ugodnih znamenjih pa Pripravljalni odbor potrebuje moralne opore pri vseh dobromisle-

čih Slovencev, stvarnih nasvetov in pomoči v uradnih postopkih in potih do čimprejšnjega državnega posojila, ki bo najhitreje pomagalo do otvoritve Doma Lipa. V tem oziru nas čaka še doba potrpljenja, zanesljivih virov in vplivov.

Letošnje akcije Pripravljalnega odbora so za Walkathon 22. maja, piknik 17. julija, septemberski bazar 24. in 25. septembra in banket 5. novembra zbrale stotine mladih in starejših rojakov k skupnemu delu in uspehu. Smemo se veseliti tudi finančnega uspeha teh akcij, ki je brez posebne nabiralne akcije v l. 1983 presegl 45 tisoč dolarjev. Največji del te vsote so zbrali udeleženci Walkathona, ki postaja že tradicionalni dogodek v življenju Doma Lipa. Skrb in odgovornost za izvedbo teh prireditev nosi finančni odsek Pripravljalnega odbora s g. Babičem na čelu. Za uspeh Walkathona pa gre zahvala še začetniku in pobudniku tešportne dejavnosti med slovensko javnostjo g. Mirotu Raku in Slovenskemu lovskemu klubu Alliston.

Iz leta v leto se preliva vsa ta dejavnost za težko pričakovani dom počitka, kjer bi ob domačem ognjišču, pesmi, molitvi, in besedi našli prijetne dni ob zatonu zemskih dni premnogi naši rojaki. In ob vsakoletnih božičnih praznikih jih Pripravljalni odbor vabi k skupni božičnici, ki bo letos v nedeljo 18. decembra v newtorontski cerkveni dvorani, da se spoznamo med seboj in v prečakanju Kneza miru razvedrmo v domačem prazničnem razpoloženju.

Za pripravljalni odbor:
Dom Lipa, 52 Neilson Dr., Etobicoke, Ontario
M9C 1V7

Anica Resnik

Slovensko gledališče v Torontu

Tiho in skromno je cvetje slovenskih kulturnih vrtov v novi domovini. Nemir in brzina modernih dni trga in odnaša v praznino nekdanj bujne šopke slovenske ustvarjalnosti... Slovenska narodna in umetna pesem, kam si se zgubila, kje iščeš zavetja, da zbereš moči za nov polet pod tuje nebo... Rod za rod odraščča brez tople srčne govorice domačih popevk in oderske luči so ugasnile...

Le v enem kotu slovenske torontske hiše še gori svetilka in s svojimi prameni boža mračne stene naših bivališč... Od časa do časa vzplapola ta luč ob prešernem veselju otrok, ki se zbirajo v slovenskih šolah in pojejo včasih materam v zahvalo in Bogu čast ob nedeljskem slavju.

Letos pa so se podali na pot k zvezdam, v kraljevstvo nebes v mladinski opereti „Angel z avtom“.

G. Vilko Čekuta, režiser Slovenskega gledališča v Torontu je s sodelovanjem Marjana in Silvije Kolarič, ki sta priredila glasbeno spremljavo, podaril slovenski skupnosti svež šopek gledališkega cvetja. Prva predstava te operete je zbrala lepo število gledalcev v dvorani Marije Pomagaj. V maju so pohiteli na obisk k Slovincem v Fairfield in New York, USA. Za začetek jesenske sezone pa so sprejeli povabilo k Slovincem v Montreal 29. oktobra, ki so prav ta čas slovesno praznovali blagoslovitev novih cerkvenih prostorov. Ker je bilo vreme ugodno in sončno so naši Torontčani združili nastop v Montrealu z ogle-dom Ottawa in parlamenta.

K večerni predstavi sa je zbralo, mnogo gledalcev. Igralci so hitro spleli vez z občinstvom, kar pomeni, da so pravilno in z užitkom spremljali dejanje na odru. Od zbranih denarnih prispevkov je Slov. gledališče darovalo polovico (\$150) za kritje stroškov novih cerkvenih prostorov.

Naslednje jutro se je torontska skupina udeležila sv. maše v cerkvi, kjer je mladina zapela dve slovenske pesmi. V svojo sredo smo sprejeli še gdč. Nežko Čekuta, ki je prav tedaj nastopala kot članica Stratford Theatre v Gilbert in Sullivan opereti Mikado. Pri sv. maši je zapela solo Ave Maria (Gounod).

Ob koncu pobožnosti se je župnik č. g. Letonja kar pri oltarju zahvalil Torontčanom za obisk in kulturni užitek, ki ga je Slovensko gledališče prineslo montrealški skupnosti, njegove besede je potrdilo spontano ploskanje navzočih.

Ker je bila ta nedelja pred praznikom Vseh svetnikov in čas obiskov pokopališč ni bilo časa za daljši obisk. V svetlem sončnem dnevju smo se razšli z mislijo na bodoče srečanje in prijateljsko povezanost ob Slovenskem gledališču.

Anica Resnik

Peš na Brezje

Noč od 1. na 2. julij je bila za skoraj tisoč študentov in dijakov iz Ljubljane in drugih slovenskih krajev priložnost, da, kot je že dolgoletna navada, peš poromajo na Brezje. Letošnja duhovna misel, geslo medškofijskega romanja k brezjanski Materi božji, je bila: po Mariji k Jezusu.

Pobožnost se je začela v cerkvi v Sontvidu v Ljubljani, kjer je mlade iz vse Slovenije sprejel dolgoletni medškofijski asistent za študente Rudi Koncilija, ki je tudi vodil uvodno bogoslužje. Z izbranimi mislimi je uvedel romarje v smisel in namen pobožnosti. Potem pa so se odpravili na pot, čeprav je vreme nagajalo.

Po poti, ki se vije na gorensko stran, se je skozi noč v veselem razpoloženju pomikala dolga vrsta mladih. Nočno bogoslužje so imeli v farni cerkvi v Kranju. Tu je vodil bogoslužje novi medškofijski asistent za študente Janez Gril. V Kranju pa se je ljubljanskim romarjem pridružila še nova skupina. Ob pogovoru, molitvi in petju so študentje ob šestih zjutraj prišli na Brezje. Zajtrk je bil priložnost za kratek oddih in mirnejši pogovor, ob osmih pa je bilo v nabito polni cerkvi sklepno bogoslužje, ki ga je ob somaševanju 20 duhovnikov vodil nadškof Suštar. V svojem govoru je razvil misel o vrednosti podobnih pobožnosti v svetem letu. Nadškof se je tudi zahvalil Rudiju Konciliji za njegovo dose-danje delo med slovensko mladino, predstavil pa je novega medškofijskega asistenta J. neza Grila in mu zaželel uspehov in blagoslova pri prevzetem delu med verno študirajočo mladino in izobraženci.

Sklepna pobožnost slovenske mladine se je zaključila: mladi iz vseh krajev domovine so se razkropili, da bi se vrnili na svoje domove. Preden so odhajali pa so si številni klicali nasvidenje v Ljubljani med prihodnjim šolskim letom, ali pa na peš romanju na Brezje leta 1984.

rast 83

OPOZORILO

Če želite časopis v bodoče še prejemati in naročnine za letos še niste poravnali, storite to takoj, da si zagotovite nadaljno dostavljanje.

V času, ko se število slovenskih demokratiških časopisov iz dneva v dan bolj krči, je potreba po »Slovenski Državi« še večja. Kje bomo razpravljali o prepotrebni aktualnih slovenskih problemih, če še S.D. utihne? Ne pustimo ji umreti! Ali ne bi z njeno smrtjo zabili še nadaljni žebelj v krsto svobodnega slovenskega tiska? [Ali bomo dopustili, da bodo v bodoče komunisti edini slovenski zgodovinarji?]

Uprava S.D.

ČE SE SELITE

izpolnite ta odrezek in ga nam pošljite. Ni potrebno, da nam pišete pismo. Naslove menjamo dvakrat tedensko. Navedba starega naslova je nujna.

SLOVENSKA DRŽAVA

646 Euclid Ave. Toronto, Ont., Canada M6G 2T5

Moj novi naslov:

Moj stari naslov:

PROSIMO, PIŠITE RAZLOČNO

Prilagam ček za \$12- za naročnino (če še ni poravnana)

Želim ostati naročnik S.D. a bom naročnino plačal pozneje

Pripravljen sem s članki prispevati v S.D.

Pripravljen sem darovati v tiskarni sklad]

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates

\$12.00 per year

\$1.00 single issue.

Advertising 1 column x 1" \$4.20

Published monthly by Slovenian National Federation of Canada

646 Euclid Ave., Toronto

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado \$12.-, za Argentino, za Brasilijo

za Anglijo 60.- šillingov, za Avstrijo 160 šillingov, za Avstralijo

10.-avstr. f, za Italijo in Trst 2400.- lir, za Francijo 1800.- frankov.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala

skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

Cena za letalsko pošto po predhodnem dogovoru. % 1572

Kaj pišejo drugi...

... o uradnem posrbovanju Slovenije

„Prav sedaj se v Jugoslaviji močno razpravlja o „skupnih programskih jedrih.“ V bistvu gre za to, da se določi enoten program za vse šole v državi. Sedaj... so ti programi precej različni po posameznih zveznih republikah, ki določajo vsaka zase, koliko in kaj naj se uči v šolah od osnovnih do srednjih. (V Jugoslaviji) živijo številne narodnosti in narodi vsak s svojo zgodovinsko preteklostjo, svojim jezikom, svojo kulturo. Ali naj raste šola iz naroda za narod, ali pa naj bo vzgajališče za neko jugoslovanstvo, ki ga nikjer ni? Vzgoja za neko jugoslovanstvo, ki pomenim raznarodovanje manjših narodov in njihovih kultur v prid srbskega naroda in njegove kulture? Takšno namero je hotel izpeljati kralj Aleksander s svojo diktaturo. Vsi jugoslovanski narodi naj bi se stopili v enega, t. j. v srbskega. V sedanjih predlogih o „skupnih programskih jedrih“ Slovenci znova vidijo oživitve v Aleksandrovih centralističnih in raznarodovalnih poskusov. Srčika problema ni namreč v pouku znanstvenih predmetov, ampak v tem, kakšno mesto naj ima pouk materinščine, zgodovine, domačega slovstva in umetnosti. Ob predlogu „skupnih programskih jeder“ se čutijo posebno ogroženi Slovenci. Saj so izračunali, ba bi po predloženih programih moral slovenski otrok v osemletki prebrati 50 srbohrvaških pesmi (knjig?), srbski oz. hrvaški pa le tri slovenske, če jih sploh bi. Slovenci naj bi se torej utopili v (socialističnem) jugoslovanstvu... To nevarnost utopitve občutijo sedaj v Sloveniji vsi, posebno glasni pa so kulturniki. Tako so zavzele enotno stališče vse kulturne institucije, češ da ne morejo sprejeti „programskih jeder“. To bi bilo uniformiranje jugoslovanskega šolstva. Če ne celo več - oblikovanje vzgoje in izobraževanje po unitaristično-centralističnem načelu. Slovenski predstavniki v komisiji, ki v Belgradu pripravlja načrt o skupnih programskih jedrih, so sicer zastopali stališče, naj se učenci v prvi vrstvi seznamijo s svojim maternim jezikom in književnostjo, obenem pa tudi z najpomembnejšimi dosežki (drugih) jugoslovanskih narodov. Toda s svojimi predlogi niso uspeli... Izgledi, da bi Slovenci s svojimi predlogi prodrli, so majhni. Saj so Srbi, Hrvatje, Črnogorci in celo Makedonci vsi za „skupna programska jedra.“ proti so samo Slovenci in Albanci.“ (Katoliški glas, Gorica, 10. oktobra 83)

... o „svetih“ socialističnih mejah

„V tednu korejskega letala 007 so vzhodno Nemške obmejne straže s strelji zbile na tla mladega moža, ko je skušal prekoračiti Sveto Socialistično Mejo na tistem njenem delu, ki mu pravimo Berlinski zid. Prekoračenje Svetih Socialističnih Meja pomeni smrtno obsojbo, ne glede na to, nakatero njihovo stran hočeš iti. [National Review, New York, 30. sept. 83].

... o koncu velikega Titovega rablja

„V ponedeljek (22. avgusta 1983) so v Belgradu z vojaškimi častmi pokopali v četrtek poprej umrlega nekdanjega jugoslovanskega notranjega ministra Aleksandra Rankovića. Jugoslovanski tisk je poročal da ga je nazadnji poti med ploskanjem in živijo-klici spremljalo 100.000 ljudi. Tega nekdanjega Titovega namestnika so leta 1966 odrezali od sleherne oblasti. Tito je vsemogočnega poglavarja državne varnostne službe (UDB) med 4. partijskim plenumom na Brionih obtožil zlorabe službenega mesta, svojevoljnih policijskih metod, nezakonitih načinov nadziranja, poskusov zastraševanja političnih osebnosti, političnega izsiljevanja, sramotenja partijske avtoritete, itd. ter mu vzel vse funkcije v Partiji in vladi. Pozneje se je razvedelo, da so Rankovićeve agenti namestili osluševavne „stenice“ celo v spalnici J. B. Tita. Rankovićeve odhod s političnega prizorišča je šibil dogmatično krilo v Partiji ter velesrbski vpliv na notranjo politiko te večnarodne države. Da pa je ta bivši krojač še naprej ostal simbol teh političnih težnj v SFRJ, priča geslo, ki ga je bilo slišati med

Postavite vaše otroke na pravilno mesto

To je bila vedno dobra misel. To je sedaj zakon. S prvim novembrom 1983. Pridejo otroci pod zakon, ki zahteva, da vsi od novorojencev dalje do starejših državljanov morajo biti pravilno privezani, ko se vozijo z avtomobilom.

Za otročiče to pomeni:

- Dojenčki do teže 9 kg (20 funtov) morajo biti pravilno pripeti, na zadnjem sedežu.
- Otročiči, 9-18 kg (20-40 funtov) težki, morajo biti na sprednjem sedežu v avtomobilu staršev ali po njih poblaščenih čuvajev; drugače morajo biti za nje posebni sedeži s preponami.
- Predšolski otroci, 18-20 kg (40-50 funtov) težki, morajo biti pripeti za nje posebnim pravilnim pasom za avtomobile-
- Drugi otroci morajo uporabljati normalne avtomobilske varnostne pasove.

Držite jih pripete

Ministry of Transportation and Communications

 Ontario

James Snow, Minister
William Davis, Premier

nedavnimi krvavimi upori Albancev v avtonomni pokrajini Kosovu: „Pod Rankovićem bi se kaj takega nikoli ne zgodilo“ (Salzburger Nachrichten, 19. 24. avg. 83)

... o papeževih obiskih - po titovsko

„V Družini smo se že nekajkrat ustavili ob samesnih člankih [partijsko nadzorovanega tiska v SR Sloveniji] o Cerkvi, zlasti pa o pogostih potovanjih papeža Janeza Pavla II. Ugotoviti smo morali, da so informacije o Cerkvi razen redkih izjem zelo površne, pogosto napačne... Kadar gre za obisk poglavarja te ali one države, so poročila stvarna, brez prikritih osti. Kadar pa gre za papeža, pa je treba seveda poiskati in primerno povečati vsak najmanjši škandal ali škandalček In ob vsakem obisku se naši komentatorji z veliko skrbjo spraševali, koliko bo stala organizacija papeževega obiska. Kakor bi denar jemali iz njihovega žepa... Zdi se pa, da je poročanje o nedavnem papeževem obisku v sosednji Avstriji preseglo meje dobrega okusa... Vprašanje denarja se je vleklo že od napovedi obiska sem. Koliko bodo stali varnostniki, tehnična služba in še marsikaj drugega. Vse to nas je skrbelo malodane bolj od naših lastnih gospodarskih težav. Kakor da bi se naenkrat zbal, da bo sosednja Avstrija zaradi papeževega obiska bankrotirala in jo bomo morali reševati iz nelikvidnosti... Papež

ni samo poglavar katoliške Cerkve, temveč je tudi suveren države Vatikan, [s katero] ima Jugoslavija redne diplomatske odnose na najvišji ravni, odnose, za katere so naši najvišji predstavniki ob raznih priložnostih izjavljali, da so dobri in prijateljski. In o suverenu prijateljske države, ki je tudi papež, beremo v našem tisku izraze, ki so onkraj meja dobrega okusa. Papeški show, mešetarski blišč, teater z enim igralcem in stotisoči statistov, cerkveni cirkus; vse to so besede, ki jih v zadnjih dneh nismo tako redko zasledili... Kako bi naša javnost sprejela pisanje, ki bi na primer neko veliko družbenopolitično manifestacijo označilo za „cirkus?“ Na državnem tožilstvu bi tako pozvonilo k alarmu... Za kristjane je nedvomno skrajno žaljiva primerjava med Hitlerjem in papežem Janezom Pavlom II., ki sta govorila na istem dunajskem trgu. Papež je bil sam žrtev Hitlerjevega sovraštva do Slovanov... Naši javnosti je znano, da so najvišji državni in cerkveni voditelji vročili papežu vabilo, naj obišče Jugoslavijo. Papež je vabilo z veseljem sprejel in vsi, bolj ali manj, čakamo, kdaj ga bo uresničil. Tako poročanje gotovo ni dobrodošlica za obisk naše domovine...“ [Družina, Ljubljana, 25. septembra 1983].

... o smrtno nevarnih knjigah

„Romani Stjepana Djurekovića (ki so ga

Nadaljevanje na str. 4

Kaj pišejo drugi...

Nadaljevanje iz str. 3

morivci titovske politične policije zverinsko ubili v Münchenu 29. julija letos, ko je UDB zvedela, da pripravlja nemško in ameriško izdajo svojih knjig): Jaz, Josip Broz — Tito. Dejanje tega romana se začne ob razhodu s Stalinom 1948 in sega vse do Titove smrti 1980. Najvišje osebnosti komunistične Jugoslavije s v njem prikazane s pravim imenom in vsi dogodki so resnični. To je dejansko škandalozna in grozotna zgodovina tega obdobja z diktatorjem Titom kot glavnim „junakom“. V njej je opisanih dosti javnosti nepoznanih dogodkov in državnih skrivnosti. „Sinovi orla“ je vznemirljiv roman o težavnem stanju in trpljenju Albancev v Jugoslaviji. V njem je podana resnična slika o vstaji, ki se je začela spomladi 1981 in v pritajeni obliki traja vse do danes. Hrvatski (in drugi) bojevniki za svobodo bi se lahko dosti naučili od žilavega boja Albancev proti srbsko-komunističnemu režimu. „Rdeči managerji“ je roman, ki kaže življenje in delo direktorsko-managerskega sloja v komunistični hierarhiji. V njem je opisana nemoč in pogubnost komunističnega sistema ter seveda prikazano tudi škandalozno zasebno življenje te kaste. „Zlom idealov“ (ali Izpoved Titovega ministra) je pripoved o načinu življenja, mišljenja in celotnega vedenja jugoslovanskih zveznih ministrov, generalov in drugih visokih funkcionarjev, ki so na družbeni lestvici takoj pod Titom in njegovimi nekaterimi poglavitnimi prirepaniki. (Bilten Hrvatske krščanske demokracije, Mannheim, 1983/2. Djurekovičeve knjige so pisane hrvaščini. Naročiti jih je moč pri založbi Kroatichesches Buch, Postfach 1213, 8190 Wolfraatshausen, West Germany. Cena je US \$15 za vsako, za Sinove orla pa US \$8).

... o nejasni „novi, vseslovenski“ kulturni politiki

„Pri številnih posvetih, novoletnih srečanjih v Tinjah [na Koroškem], poreferatskih diskusijah in kavarniških kramljanjih se je izcimil Celovski Zvon s svojevrstno duhovno genezo in neovrgljivimi imperativi. Raznolika je zgodovina slovenskega revijalnega tiska... Zavestno smo se pri krstu naše kulturnopolitične in literarne revije oprli na to vseslovensko široko in darežljivo tradicijo, kajti Zvon - ali gre za dunajskega, za kasnejši Ljubljanski Zvon ali za naše literarno početje - naj bo simbol v trojnem pomenu besede; naj bo simbol krščanski misli, simbol za sporočilnost, medialno geslo, končno pa simbol za povezovalno nihanje med govorečim in nagovorjenim, ter razločevalno med jasnim DA in NE, in stolpovo odprtost njegovemu oznanilu... Naša novorojena revija naj bo koroška po kraju izhajanja in po glavnih sotrudnikih, sicer pa naj prikazuje vrednost vsega tistega kar pojmuje kot slovenstvo, ne glede na geopolitične meje. Globoko smo namreč prepričani, da smo se doslej vse premalo trudili za integralne poglede na slovensko ustvarjalnost in kulturnost v zgodovinski in sedanjski dimenziji. Že samo dejstvo, da je pobuda za izdajanje revije prišla iz treh središč slovenstva

hkrati, iz Celovca, Ljubljane in Trsta, je narekovalo odločitev za širši, vseslovenski zamet in koncept. Navidez je taka odločitev dokaj logična in neproblematična. V resnici pa to pomeni - pluti ne le po mirni vodi skupne kulturne volje Slovencev po vsem svetu, temveč tudi pluti čez razbitine slovenske zgodovinske nesreče, ki še po štirih desetletjih ni našla svoje pomiritve. Ali bo mogoče modro krmariti med vsemi slovenskimi okrvavinami in se načelno odreči vlogi sodnika?... Zavedajoč se teže tega vprašanja, so se predlagatelji dogovorili, da ne bodo ustanavljali revije „zoper“ koga, temveč da bo revija temeljila na nekem „za“. In pogledi se - razen v kulturnozgodovinskem oziru - ne bodo obračali nazaj, temveč naprej. Ta drža je najbolj dosledno evanđeljska je pa v tem trenutku tudi zgodovinsko in politično, najbolj primerna... Naša krščanska usmerjenost naj ne bo v ponavljanju „Gospod, gospod...“ in naša odprtost naj ne bo v neprijetnosti kriterijev. Revija, ki ima urednike v Celovcu, Ljubljani, Trstu, Torontu, in Buenos Airesu, bo predvsem iskala to, kar je najmanj znano, kar je „tretja pot“, kot jo terja duh zadnje papeževe enciklike o človekovem delu.“ [Iz programskih misli, ki sta jih za prvo številko nove slovenske revije Celovski Zvon napisala njen glavni urednik dr. Reginald Vospernik in V. O. Izdaja jo Družba sv. Mohorja v Celovcu. Cena za 4 številke in eno knjigo na leto US \$15]

... o Celovškem Zvonu

„Prejel sem prvo številko Celovškega Zvona, nove vseslovenske revije... Ko sem (jo) na hitro pregledal, mi je padlo v oči, da bo Celovski Zvon (temeljlil) „na krščanskem pogledu na svet! in da bo to publikacija „slovenskih kristjanov.“ Ta krščanska skromnost me je dirnila. Tudi protestantsko-luteranski pogled na svet je krščanski, a je precej drugačen kot katoliški pogled na svet. Zakaj tega zamolčevati? Ali smo ali nismo?... To vprašanje se je mi je vrnilo. Pohvale vredno je v reviji poudarjanja kontinuitete (nepretgranosti). Tega čuta je med Slovenci premalo... Zdi se mi pa, da niso uredniki nove revije dosledni, kar se tiče kontinuitete. Če se njihovi pogledi ne bodo ozirali „nazaj“ oziroma, če bodo pri oziranju „nazaj“ spregledali čas mučeništva, skozi katerega je šel naš narod, ko je bil pod tujo okupacijo in mu je velika zmota navrgla še največjo prevaro zgodovine - komunizem, in z njim najprej krvavo mučeništvo, potem pa z diktaturo zaprla usta in zadušila ustvarjalni polet slovenskega duha, kje je potem kontinuiteta? Ali res revija ne bo imela ničesar „zoper“ to zmoto, ki danes cel svet potiska v svetovni požar. Prava resnična slovenska kultura ne more iti mimo grobov, kjer spijo mučenci, in mimo tistih, kjer ležijo tolike plemenitosti slovenskega človeka svobodnjaka. Kako se boste „slovenski kristjani“ uspešno obračali „naprej“, če pa si ne upate pogledati „nazaj?“ Ali naj ne bo pogled „naprej“ kontinuiteta vsega tega, kar je „nazaj?“ Tudi to vprašanje se mi vriva ob novi vseslovenski publikaciji „slovenskih kristjanov...“ (Kanadski poročevalec, „Ameriška domovina“, Cleveland 18. oktobra 1983)

P. K.

Praznovanje slovenskega narodnega praznika

Slovenci se v svobodnem svetu vsako leto spominjamo tega, po sedanjih komunističnih oblastnikih, uzurpatorjih, načrtno prezirane in zamolčanega slovenskega narodnega praznika.

Proslava v Torontu dne, 29. oktobra 1983 je imela dva dela in sicer: daritev svete maše za slovenski narod, katero je daroval slovenski škof, prezvišeni dr. Alojzij Ambrožič; po končani sv. maši pa proslava v dvorani s preprostimi, prepričevalnim in vsebinsko bogatim sporedom. V priložnostnih, lepo podanih recitacijah, ubranih pesmih slovenskega mladinskega pevskega zbora, solospetu in skrbno pripravljenih govorih, nam je zaslužena domovina Slovenija zažvela v vsej bolečini, velečini in lepoti, v vedrem upanju na lepšo bodočnost slovenskega naroda. V letošnjem praznovanju slovenskega narodnega praznika je bilo nekaj posebnega; človek je začutil neko prelomnico, svežino, takorekoč slovensko narodno pomlad, ožvitev slovenskih narodnih vrednot, slovenske narodne zavesti, slovenstva nasplah. Izrecno so bili poudarjeni pogoji

in temelji vsestranskega slovenskega narodnega razvoja in rasti, najvažnejši med temi:

— živo, dejavno, praktično krščanstvo, ki bo bogatilo in uravnavalo naše zasebno in javno življenje;

— spoštovanje slovenskih narodnih vrednot predvsem pa slovenske narodne zavesti;

— demokratična miselnost in njej ustrezajoči demokratični politični proces;

— princip o samoodločbi narodov in v skladu z njim pravica slovenskega naroda do lastne, mednarodno priznane, slovenske države.

Tako pojmovano, prikazano in podano praznovanje slovenskega narodnega praznika bo dalo vrsto pobud za naše skupno bodoče narodno delo, v katerem bo tudi mladi slovenski rod, daleč proč od domovine Slovenije, rojen različnih deželah, našel primerno področje in zanimanje za rojstno domovino svojih staršev.

L. Pečan

Govor g. dr. Petra Markeža na proslavi slovenskega narodnega praznika v Torontu.

29. oktober Toronto, 29. X. 1983

Prezvišeni, prečastita duhovščina, častite sestre predrage Slovenke in Slovenci!

Na današnji dan leta 1918 je po Slovenskem privrelo na dan hrepenenje po svobodi in neodvisnosti. Zavest "svobodni smo" je prodrla do zadnje gorske vasi in zgodovinar-opazovalec tistih dni je zapisal: "Shodili smo, čeprav opotekaje se; rajali smo, ker smo verovali, da pride pravičnost v posete; bili smo polni upov in srečni kot dete."

To je zgodovinski trenutek ki je vreden vsakoletnega spomina; to je slovenska svoboda, ki jo danes proslavljamo; to so sanje Slovencev, v katerih uresničenje upamo; to je luč, ki jo tudi v svobodni in demokratični novi domovini Kanadi vsako leto prižigamo; to je slovenski 29. OKTOBER, praznik slovenske svobode in slovenske zastave.

Kaj so torej in kaj morajo biti upravičene želje in težnje vsakega Slovenca: Biti svoboden in neodvisen, kot so bili pračedi v Karantaniji, v Kociljevi Panoniji in oni v Samovi državi. O tej težnji, ki je pravica in dolžnost, je vrhovni učitelj Panec Pavel II takole poučeval svoje rojake:

"Bogu rečemo „Oče“. Kot otroci božji ne moremo biti sužnji. Naše božje sinovstvo ima v sebi dediščno svobodo. Bog daje svobodo kot mero njegovega dostojanstva; vendar nam je istočasno dana svoboda tudi kot naloga. Svoboda ni oddih temveč teža veličine."

"Evangelizacija svobode ima še drugačno razsežnost, to je razsežnost narodne svobode, svobodne domovine, obnovljene v dostojanstvu samostojne države. Narod je resnično svoboden, kadar se more organizirati kot skupnost, ki jo opredeljuje enotnost kulture, jezika in zgodovine. Država je trdno samostojna, kadar družbo vlada in istočasno služi družbeni blaginji ter dovoli, da se narod uresničuje v svoji lastni subjektivnosti, v svoji lastni osebnosti. To pomeni ustvariti primerne pogoje za razvoj na področju kulture, gospodarstva in družbenega življenja."

"Državna samostojnost je globoko povezana z njeno sposobnostjo pospeševati narodno svobodo, razvijati pogoje, ki narodu dovoljujejo, da izraža svojo zgodovinsko in posebno osebnost, ter da je samostojen s pomočjo države."

Kar velja za rojake sv. očeta, to velja tudi za Slovence, saj je govoril tisti, ki ima od samega Boga naročilo: "Pojdite in učite vse narode!" Torej veljajo njegove besede tudi našim sosedom, da bodo že enkrat spoznali in pristali, da imajo tudi Slovenci pravico biti svobodni in neodvisni. Da pa bodo to, potrebujejo državne tvorbe, ker bodo svobodno izvoljeni predstavniki vsega ljudstva, ne samo ene partije na tleh Slovenije ne zunaj njenih meja, dajali zakone, da bo Slovence predstavljala slovenska vlada, da bo slovenščina državni jezik, da bo slovenski dohodek in pridelek ostal v Sloveniji v službi slovenske blaginje, da ba razvoj slovenske kulture zaščiten in pospeševan.

Stopimo na kratko samo na tri področja in bomo spoznali, kaj bi taka svoboda in neodvisnost Slovincem pomenila.

Slovenci so v vsej svoji zgodovini odhajali na tuje. Šli so po svetu. Pa jih do nedavnega uradno nikjer na zasledimo. Dobimo Avstrijce, ki znajo slovensko, dobimo Madžare, ki

The Holy Father in conversation with Austrian President Rudolf Kirchschlaeger. At left Vienna's Cardinal Franz Koenig.

„Zahtevamo svobodo za Slovenski narod“

Dr. J. Savelli

(Buenos Aires - Argentina)

Zahtevamo svobodo za Slovenski narod
Dr. J. Savelli - Bs. Aires

Čujmoj kakor smo v slov. slovenski brski očene Antologije knjige o slovenski Severni Ameriki, in je je v zalogi. Čuvajmoj družbe izdala slovenska izkušnja matice.

Bič nas ne povesuje, če iz očene govoru, da Antologija nikjer ni z besedico ne omenja naših pisateljev in pesnikov, ki so se po l. 1945. manili v sev. Ameriki in Kanadi, čeprav v umetniški ravni udomovno delci predstajajo mnogi drugi, skoraj neznani in neopomenjeni, a v Antologiji govorijo omenjane. Ne povesuje nas in tudi ne bili nas. Če preber, kaj smo ga uvajali, odlikar smo se odrekli oblikam, svobodi, ploma, pladajajočega sinteza in si izbral življenjski svobodopisov pod naslovom svobodopisov Slovenec.

Zauzeli pa smo se lahko in zabavali kar je, ko smo prebrali besede, postavljeni kot motto na začetku te Antologije.

„Za domovine ne poznam, za narod moj ne vem, ne znam.“
Kjer kruh je, tam je domovina,
Svit le naša je družina.“

Zakaj, zli v pesniške duši, ki je sledila glasnikom „nolega noda“, kateriga avtorjev je obkupil čaršavje in raj na zemlji.

„Za domovine ne poznam... za narod moj ne vem, ne znam.“

Eni, ki smo v obeh znamenjalcev evangelija internacionalizma izhopeninjen: izdajalos se ponatavio z drugainimi feori z našega slovenskega Džerman. Dan pisi in z njimi in, ki vsako čutimo, domovine poznamo in družino in polnih qul pojemo, da slovenija, svoj dom brez svoj, nosimo s seboj. „Kjer jod je moj, kjer mi je troj, tam je Slovenija“.

„Za domovine ne poznam...“ Sviti porem brezmarčnega internacionalizma postavljamo se svoje peme, ki protipevajo ljubezen do tlačine, njalost in slab odete matice domovine.

„Kjer kruh je, tam je domovina“ — Sviti porem materializma in podobnega potrošništva postavja mo peme, ki so v equju groze izplapolali za trojo domovino.

„Svit le naša je družina“ — Sviti porem internacionalizma stojimo in ob našem Džerman in z njimi glasno pojemo a združimo: Zivc naj

vsi narodi, ki kupene dočadati dan...! — a mi. najbolj glasno zahtevamo svobodo za svoj slovenski narod.

Danes obhajamo tudi materinski dan. Zanim je in tudi v tem pogledu prečistili naših dragih mater?!

Naše matere niso padle pesnikov, bi bi bili potrebni jetajiti svoj domovino. Naše matere so padle bore za domovino, domovance, naše matere so padle Slovenec, naši matere si podé nove mladitke tega naroda, ki že, čeprav v skrivnih porpucal in v tujem okolju, od prvih otroških let a naših solskih tedajih ni postel vs tja do univerz postajajo vse lepše, kar v juji prepoveduje o slovenski, o svobodi, o narodu, o čestujavi, o njuni prečistiti, na katero so lahko borovni, in o nje žalosti, ki jo dandanes zaginjajo.

Zauzeli, lahko foto tudi kvadrimo, da našim materam, njenev ishkieno zekvala za to, kar smo. In da jih prosimo, naj tudi vnapev svabé, da bomo ostali to, kar smo. #

Ima pa si danes pred materami objubrim, da bomo skupaj z njimi, z našimi kulturnimi, pisateljnimi in javnimi delavci in v vsem pojaki, ki so done volje, skrbel, da bomo v opostvanju naših prečistiti Zivc je za svo strani.

Za nenev bodočnost našega naroda, naš domovine in za nenev vsih njenev otrok.

Triglavski dom na Kredarici

Zakaj so porušili kapelico pri domu?

Dom na Kredarici pod Triglavom, ki je najvišje ležeča planinska postojanka v Julijskih alpah (2515 m), so obnovili in povečali. Dela so se začela že pred dobrim letom, letos 22. septembra pa so ga svečano odprli.

Triglavski dom na Kredarici, so slovenski planinci zgradili leta 1896 kot protiutež Dežmanovi koči (Deשמannhaus) nemškega avstrijskega planinskega društva; po prvi svetovni vojni so to kočjo preimenovali v Staničevo kočjo. Za postavitev Triglavskega doma na Kredarici

ima velike zasluge tedanji župnik v Dovjem Jakob Aljaž. Aljaž je tudi kupil v narodnoobrambni vne-mi parcelo na vrhu Triglava, da bi vrh ne prišel v nemške roke — nemška planinska društva so si namreč začela lastiti slovenske najvišje vrhove — in dal postaviti sloviti Aljažev stolp, ki še zdaj stoji.

Poleg Triglavskega doma je stala lepa kapelica, znana vsem obiskovalcem Triglava. Prestala je vojno, drugo svetovno, pa ne za dolgo — podrla so jo; ne, kakor so nekje zapisali — nepremišljeno — ampak popolnoma premišljeno, ker so komunisti mislili, da bodo z rušenjem cerkva in znamenj izruvali vero. Pa so se zmotili. Cerkev je zidana na skalo...

Svobodna Slovenija, 3. nov, 1983

Za kulisami svetovne politike v drugi svetovni vojni

Peter Veliki in Peter Mali

Po vojni so izšle v državah različnih sistemov ali svetovnih področjih pomembne knjige o diplomatskem boju med Moskvo, Londonom, Parizom in Berlinom. Obširna: knjiga ameriškega diplomata Murphy-a obravnava politični in vojaški razvoj od Viljenovih časov do nastopa Hitlerja in posveča mnogo strani izkrcavanju ameriških čet v Afriki in Italiji. Murphy trdi, da Roosevelt ni posvečal pozornosti balkanskemu vprašanju, niti Italiji - v nasprotju s Churchillovim strateškim in vojaškim gledanjem. Murphy-jev obisk Tita je značilen le v toliko, v kolikor isti diplomat nikoli ne omenja n. pr. jugoslovanskega veleposlanika Fotiča in ministra Snoja v Severni Ameriki, niti drugih v USA akreditiranih oseb kraljeve jugoslovanske vlade v Londonu, niti ne dr. Miha Kreka pozneje, ko je bil v Kairu in v Rimu. Vauhnikova knjiga, katere celi odstavki so že praj izšli v partijskih zagrebških dnevnikih in ki jo je pozneje izdal in plačal že sedaj pokojnikov brat, obelodani marsikatere politične sence te dobe in diplomatske razmere med Londonom in Berlinom. Murphy-ve analize o razmerah in različnih gledanjih ter akcij zaveznikov v Franciji in Afriki odkrivajo kočljivo in različno postopanje. Churchillovi spomini so mnogokrat subjektivni ali si nasprotujoči, saj je sam Roosevelt večkrat ravnal proti njegovim idejam, načrtom in sklepom... kar je, kot je sam zatrdil na Jalti Stalinu, da je on stvarnejši od Churchilla, ki da je le idealist".

Pisatelj M. Javornik in ruski mislec Tolstoj sta s svojimi objavljenimi dokumenti dopolnila vrzel jasnosti o krivdi izročanj milijonskih žrtev po zavezniški zmagi Stalinu ne le ruskih, temveč tudi srbskih, hrvaških, in slovenskih divizij Titu.

Po drugi svetovni vojni je izšlo že mnogo razprav in v vseh se zrcali demagoški boj za področja svetovnih sil.

Tokrat navajam le nekatera dejstva zavezniške diplomacije v luči delovanja KPJ in KPS. Dedijer je v Titovi biografiji na straneh 853 do 925 izčrpen in zanimiv ter nam z dokumenti, dnevi in kraji razsvetljuje politična in vojaška udejstvovanja KPJ, zlasti Tita, Kardelja, Kidriča, Baeblerja, Velebita, dr. Šubašiča in drugih. Prof. Jože Kessler je že pred 25 leti v „Slovenski poti“ napisal, da sta imaginarno jugoslovenstvo in nesposobnost kraljeve jugoslovanske vlade v glavnem pripomogli, da so zavezniški pustili kralja Mihajloviča in podprli Tita. Tudi slovensko predstavništvo v tej vladi ni bilo homogeno in kaj posebno sposobno. Po stari navadi iz Belgrada, je bilo tudi v tujini pod popolnim srbskim vplivom.

Teheranski sestanek (28. 11. do 1. 12. 1943)

Komunistični propagandi je že leta 1943 uspelo pred svetovno javnostjo karizmirati Titovo osebo. Titu se je ponudila prilika, da se je srečal s Churchillom in malo kasneje s Stalinom. Partizanstvo je od vsega početka temeljilo na komunistični moskovski dogmi, vendar so Broz, Kardelj, Bakarić in Kidrič mojstersko prikazovali svetu kot osvobodilno gibanje, v katerem so zbrane vse stranke. Na teheranski konferenci so veliki razpravljali o svetovni delitvi ne samo Evrope, ampak vseh kontinentov. Malo je dokumentov, ki bi pojasnili vse težnje zaveznikov in njihovih načrtov pred tem sestankom.

Iz teh časov je znan samo razgovor med kardinalom Spellmanom in predsednikom Rooseveltom. Spellmanova biografija, ki jo je napisal Robert S. J. "The Cardinal Spellman Story", navaja na straneh 222 Rooseveltove namene o razdelitvi sveta v interesne področja. Po teh virih je Roosevelt odločil, da bodo v Društvu narodov glasovale samo štiri velesile (SAD, ZSSR, Anglija in Kitajska). vsi drugi narodi - tudi Francija - bodo imele le posvetovalne pravice. Roosevelt je po teh virih bil kategoričen in je izjavil, da ne bo dopustil, da bi poleg velikih za isto mizo sedeli majhni. Roosevelt je sebe smatral za realista, Churchill za idealista ter je izjavljal, da se bo lažje razgovarjal sam s Stalinom. Na tej osnovi je Roosevelt zagotovil Stalinu Finsko, baltske države, vzhodno Poljsko in Besarabijo. Spellman je obelodanil sporazum med Churchillom in Rooseveltom tudi o razdelitvi Nemčije.

„O obnavljanju Jugoslavije“ - tako Spellman, „ je bil, Roosevelt naklonjeji ideji Hrvaške i Slovenske države.“ (stran 855- v boju za interesna področja). Churchill je želel da se jugoslovanska država ohrani. Tako stališče je zavzemala tudi jugoslovanska kraljeva vlada v Londonu. Ta dejstva jugoslovanska imaginarnost in nadaljevanje srbske hegemonije - so bile zgodovinsko usodne za politični razvoj v Jugoslaviji in so pripomogle h komunistični zmagi... KPJ je v domovini in še bolj zunaj prikazovala svoje partizanstvo kot narodno vstajo, v kateri sodelujejo vse stranke. Tito je bil izredno diplomatsko aktiven, in ni zamudil trenutka, izrazil je vse zveze in končno uspel pri zaveznikih.

Ameriški kapital je podpiral Roosevelta, ker je videl svoj razmah v novih bodočih državah kolonialnih narodov v Afriki, Aziji, in Latinski Ameriki. Zato je Stalinu obljubil razširjenje rdečega carstva prav do Vladivostoka.

Na teheranski konferenci so 1.12. 1943 Churchill, Stalin in Roosevelt dali Titovim partizanom priznanje. Trojica je vojaško podpirala Tita. Churchill je 2. septembra 1943 govoril po radiju o padcu Mussolinija, Titu pa poslal brzojavko, da „mu bo kmalu poslal kralja Petra“. Oktobra meseca so se zbrali v Moskvi zunanji ministri velesil in Tito je odposlal brzojavko, s katero je odklonil priznanje jugoslovanske vlade in kralja, čes, da je Avnoj zakonita vlada Srbov, Hrvatov in Slovencev, NOV pa redna jugoslovanska vojska. Tito je proglasil Dražo Mihajloviča za izdajalca,

ki sodeluje z sovražnikom. Avnoj je v Bihaču potrdil partizanski parlament in novo revolucionarno vlado. Tito je s tem prehitel Churchilla in londonsko vlado, ki je dan za dnevno izgubljala zaupanje pri Churchill. Znova se je ponovila tragična napaka, da je Karadžoržević s srbskimi predstavniki uganjal velesrbsko hegemonijo in s tem razbil uspešnost svoje needine vlade. Boris Kidrič, izšolan v Moskvi, je bil po Bakarićevi izjavi najaktivnejši Titov sodelavec v oblikovanju odločitev II. zasedanja Avnoj-a. Botrovali so njima general Avšič, Edi Kocbek in koalicija različnih prisklednikov. Znane so Kidričeve pohvalne izjave o krščanskih socialistih in sokolih, ki so „okronali to koalicijo in s to pomagali KPJ ustvariti v zunanjem svetu videz, da je Titova vstaja narodna, enotna in za zaveznike zato edino učinkovita.“

Leta 1950 smo brali v „Borbi“ o vzrokih spora med Moskvo in Titom, ko je Kidrič že leta 1943 govoril o, za zgodovino našega naroda, tako važni odločitvi zaveznikov za razdelitev Jugoslavije na osnovi:

Fifty - fifty

Tako imenovani britanski progresisti (Martin, Bevan in drugi) so v Angliji pospeševali med narodom slavo Titovega imena in partizanstva. Tito je tako postal notranji angleški problem in Churchill je vodil do kralja in Tita menjalno stališče. V Kairu je deloval znani angleški komunist Klugman, v Titovem poveljstvu pa major Maclean. Tako je prišel dan, ko je sam Churchill odločil prekiniti z Mihajlovičem in poslal k Titu celo svojega sina Randolfa. Sovjeti so kasneje kot Angleži poslali v Titovo poveljstvo (Drvar) svoje zastopstvo z generalom Kornjejevim. Stalin ni bil navdušen za Tita, vendar je Djilasu in generalu Terziču uspelo pomiriti tirana. Djilas, ki je pozneje prekinil s Titom, je bil v času revolucije najmočnejši sovjetski propagandist. Znani so Djilasovi razgovori s Stalinom. Prisotvovala sta mu šef GPU Berija in Mikojan. Moskva je priporočala Djilasu v zvezi z novo Subašičevo vlado, da Avnoj ne odbija sestanka z njim. Stalin je računl na bodočnost razvoja in odločil usodo kralja in Subašiča za pozneje. Podobno usodo so doživeli tudi Masaryk, Gomułka in drugi. Angleži se po zasedbi Južne Italije imeli zrakoplovno zvezo s Titovim poveljstvom na otoku Visu. Avgusta meseca je obiskal Vis in Tita ameriški diplomat Robert Murphy, politični svetovalec USA (Roosevelta) za nemška vprašanja. Murphy je poročal o tem obisku zelo ugodno o Titu in s tem podprl Slovence Adamiča, da je ta na svojih rednih srečanjih z Rooseveltom istega zanimal za Tita in njegovo partizanstvo. Srb Fotič in Slovenec Snoj sta se sama zasenčila in njun vpliv je bil v Beli hiši ničev, predsednik se tudi ni navduševal z obnovo hegemonistične Jugoslavije.

Stalin, Churchill in Roosevelt so v kljub temu ostali pri odločitvi vplivati na Tita, da se pogodi s kraljem in njegovo vlado. Tako je 14. 6. 1944 priletel na Vis v spremstvu angleškega poslanika pri kraljevi vladi dr. Ivan Subašič. Razgovor je vodil dr. Smoldaka. Temu srečanju je prisostvoval tudi Kardelj. Znano je po dokumentih PS 210183, da je Subašič zahteval od Churchilla dve diviziji, ki naj bi se izkrcale v Jugoslaviji. Churchill je to odklonil. Na Subašičevo vprašanje, „kje je njegova polovica Jugoslavije, mu je Churchill odgovoril: ... „KOMUNISTI SO POJEDLI CEL BALKAN“ (stran 868)

Po dokumentih je izbral dr. Subašiča za predsednika jugoslovanske vlade šef ameriške OSS službe William Donovan s Rooseveltovim soglasjem.

Leta 1943, 12. avgusta je Tito obiskal generala Wilsona v Napoliju. Sestanku sta prisostvovala samo Tito in Churchill, razgovor je tolmačila Olga Ninčič, hčerka bivšega kraljevaga ministra - komunistka. Ista je 9. januarja 1941 opisala v Predvoru (Slovenija) ta razgovor.

Ninčičeva trdi v svojem pismu, da je bilo Churchillovo zadržanje proti Titu zavezniško... Churchill se je šalil... in sanjaril o svojih željah „o Titovem in Frankovim ozdravljenju...“ Tito da je dejal staremu: „Kaj mislite, kdo je iskrenjši?“ Churchill Titu: „Mi sodelujemo z vami.“

Dedijer se posmehuje nad „zasolženimi Churchillovimi očmi...“ in navaja te Churchillove besede: Sem prestar, da bi hodil po vaših hribih, zato sem vam poslal MOJEGA SINA.“

Poročilo o Titovem sestanku z Aleksandrom so polna prisrčnosti med dvema poveljnikoma. „Knjiga o knjigi“ osvetljuje ta razgovor natančno. „Vse je izvenelo v želji, da se Tito izjavi in podpiše, DA NOČE SOVJETOV V JUGOSLAVIJI IN NE NA BALKANU.“

Dvojna Titova vloga

Tito je znal mojstersko izkoristiti Churchilla, ta pa je vedel, da so Stalinove odločitve podpirati kraljevo vlado... na dolgo roko... Churchill je dobro poznal Stalina, ni pa mu bil kos. Tito je kmalu nato odletel v Moskvo k Stalinu. Agencija Tass je 28. 9. 44 razglasila sovjetsko pomoč Titovim partizanom.

Churchil se je silno razburil. Tega stari politik v besu nad Titom ni mogel skriti niti na sestanku s Stalinom 10. 10. 1944 ko je ta zagovarjal Tita, da se je pogovarjal z njim samo o vojaških zadevah...“

Branko Savič, šef Titovega poveljstva, piše v svojih spominih, „kako se je Tito vrnil iz Moskve slabe volje...“ V neki grofovski vili je govoril pred drugimi sam s seboj... „Nočemo kralja, naš narod tega ne more dovoliti, da bi izgubil to, kar je dosegel...“

Tudi Eden je bil užaljen, da Tito ni obvestil jugoslovanske vlade o odhodu v Moskvo.

Prodiranje sovjetskih divizij v Evropo je prisililo Churchill in Roosevelta, da se 9. 10. 1944 srečala s Stalinom. Churchill opisuje ta sestanek do podrobnosti. Churchill je vzel v roke škatljico vžigalk in rekel...: „Vaše armije so v Romuniji in tam vam odgovarja 90%, v Grčiji imamo mi 90%, za JUGOSLAVIJO PA VELJA FIFTY FIFTY...“ Isto naj bi po Churchill veljalo tudi za Madžarsko... Stalin se z zadnjim predlogom ni strinjal, „čes“ da je sovjetska vojska preveč žrtvovala in naročil je Molotov, da se o tem pogovori s Tolbojinom in končno je vsem zabičal, da na Madžarsko meji Sovjetija in ne Anglija...

Značilen je razgovor rmed „velikimi“ o kralju Petru... Stalin je vprašal za kraljevo starost. Ko so mu odgovorili, da ima 21 let, je rekel, da je bil Peter Veliki vladar Rusije že s 17-timi leti... Smejali so se...“ Le Eden ni takoj razumel, da so govorili o Petru malem...

Stalin je zavračal vseslovanstvo

„Veliki“ so se razgovarjali tudi o panslavizmu... Dokumenti pričajo, da je Stalin odklanjal vseslovanstvo. Čes da je nasprotno načelom narodnih samobitnostih...“

Znani so razgovori iz leta 1955 med Titom, Hruščovim in Bulganinom. Zadnji je še takrat branil Stalinov sporazum s Churchillom „fifty-fifty“. Tokrat je Hruščov obsojal Stalinov sporazum, čes, da je zanikal neodvisnost narodov - zagovarjal pa jaltske sklepe.

O možnosti zavezniškega izkrcanja

Zavezniški naj bi prodrali preko Trsta, Istre in Ljubljanskih vrat proti Dunaju. O tem sta govorila Stalin in Churchill 9. 10. 1944. Tu naj bi se zavezniški srečali s sovjetskimi divizijami... Churchill je poslal Rooseveltu brzojavko o načrtu generala Wilsona (Pro Prem 3-275-3-5602).

Stalin je razvil idejo o potrebi sodelovanja zavezniških sil v južni Evropi in v Churchillovo začudenje izrazil željo, da se zavezniški izkrcajo čimprej v Istri. Ameriški zgodovinar Fleiss se sprašuje, kako je bilo to mogoče, da se je Stalin tako hitro odločil za te nastope. Četudi je Stalinov predlog Churchilla ugajal, zavezniški tega niso IMELI V NAČRTU... Roosevelta so zanimala vse bolj daljni vzhod, Japonska in Kitajska... General Brook je imel pripravljen načrt za izkrcanje v Istri, vendar so se zavezniški izgovarjali, da morajo prodreti višje v Italijo, kjer lahko pripeljejo svoje ladje. Po Churchillovi izjavi je Stalin pristal celo na ustvaritev srednje evropske federacije... Churchill je 22. 11. 1944 govoril z Rooseveltom, z njim razpravljaj o razdelitvi Nemčije, tudi o ustanovitvi te federacije. Tanaj bi obsegala Poljsko, Čeho-Slovaško, Madžarsko-Avstrijo, s prestolnjico na Dunaju. Tej federaciji je Stalin pristal priključiti tudi Bavarsko. Znanó je, da je bil Roosevelt pristaš slovenske in hrvaške države.

Po zasedbi Belgrada je Tito zavrnil te načrte - in Churchillove sanje so zvođenele. Ali je bila kombinacija 50:50 resna, ne vemo, razvoj je šel drugo pot... V tem času so izšle tudi Adamičeve knjige. Ta izobraženi in v Beli hiši vplivni Slovenec je kot Edi Kocbek v domovini povelečeval Tita, KPJ in partizanstvo.

Sporazum med zavezniki o Jugoslaviji

Sovjetska službena zbirka hrani Stalinove zapiske o razgovorih s Churchillom, Rooseveltom in Trumanom. Leta 1974 so publicisti po angleških virih ugotovili, da v tej sovjetski zbirki, da je moskovski tiran pristal, da Grčija pride pod angelško območje... Padel je Alas, Stalin ga je žrtvoval... Grški partizani so iskali zavetja v Srbiji... Minister Šutej je o tem obvestil kralja Petra. Andres Kedros ne more v svojih pismih razumeti cinizma zaveznikov... Roosevelt je soglašal o razdelitvi področij, imel pa je svoje poglede, ko je odločal o svetovni politiki. Rusijo je vzel v račun kot velesilo po njeni resnični moči in to uveljavil v sanjaškem načrtu, da bo med zavezniški vladal večni mir, da bodo veliki vladali. Zahodni zavezniški so menjavali tak-tiko, Stalin jih je vedno nadmodril...

Tito takrat o Kosovem in Albaniji ni zavzel nikakega stališča... Kdo bi mislil takrat, da bo Kosovo prav po Titovi smrti postalo jugoslovanski problem. Kardelj je bil mnenja da bi takrat kosovski problem motil strateške partizanske načrte... Draža Mihajlovič je imel največ sil v Srbiji - in KPJ je zato tu vodila drugo taktiko... že iz bojov za Kosovo leta 1942 ga je znana vstaja „balistov“ hotela priključiti Albaniji. Tu je Sovjetija imela svoje načrte - kot tudi danes... Hrdžovi pristaši so takrat po nemškem umiku zasedli del Kosovega, po padcu Adena Voce so se balisti umaknili v gozdove kapaonika. Znana je njihova propaganda o razbitju Jugoslavije tudi danes.

Jaltska Konferenca 4. - 11. 2. 1945

Za dobo v drugi svetovni vojni je nedvomno najbolj važna jaltska konferenca, Stalin, Churchill in Roosevelt so se takrat zadnjič zbrali. Na tem sestanku je bila določena usoda Nemčije in Srednje Evrope. Roosevelt in Stalin sta za Churchillovim hrbtom odločila vojno proti Japonski in Roosevelt je v priznanje prepustil Sovjetiji območja na Kitajskem in na Koreji. Sonce velikega generala Čanjkanjška je zatemnelo... Izdaja je bila popolna.

Nadaljevanje na str. 11

KRAJŠI DELOVNI TEDEN IN SPREMENLJIVE DELOVNE URE

Uvedba drugih pogonskih sil (voda, para, elektrika) poleg človeških mišic je omogočila znatno znižanje delovnega časa kljub temu, da se je povečalo število prebivalstva, ki ga je treba preskrbeti z življenjskimi potrebščinami. K temu je treba še dodati, da se je obnem višal tudi življenjski standard.

Uporaba komputerjev za proizvodnjo dobrin in služnosti je storilnost zopet izredno povečala, kjer jih je možno uporabljati. Na drugi strani išče delo ne samo mladina, ki dorašča, marveč tudi vedno večje število poročenih žen.

Da bi odpravili veliko število brezposelnih, ki se niso izboljšali v gospodarstvu ne mara znižati, predlagajo najrazličnejše rešitve. Strokovne organizacije v Zapadni Nemčiji zahtevajo uvedbo 35urnega delovnega tedna. Težave s tem predlogom so, da se bodo zaradi tega zvišale cene proizvodov, ker je obnem s predlogom zvezana zahteva, da ostanejo plače pri skrajšanem delovnem tednu iste. Poleg tega obstoja nevarnost, da bodo izkoristili mnogi skrajšani delovni čas (kot se je to dogodilo v prejšnjih primerih) za to, da si bodo našli še drugo delo. Nekateri predlagajo, naj bi ljudje delili delo. Delo, ki ga je dosedaj opravljala ena oseba, naj bi zaposlilo dve osebi, vsako za pol dneva. V času zadnje gospodarske stiske, ki je zadela tudi delavske zadruge v deželi Baskov v Spaniji (čeprav so se mogli boljše prilagoditi kot nezadruga podjetja) so sprejeli geslo: "Vsakdo naj dela malo manj in zasluži malo manj, da bo vsak imel delo!" Če bodo še naprej izginjala delovna mesta zaradi uvajanja nove tehnike, je možno, da se bodo morale oprijeti tega gesla vse

družbe. Seveda bodo morali ljudje spremeniti tudi svojo miselnost, da bodo tako omejitve tudi prostovoljno sprejeli in da ne bodo iskali opazne in neopazne prilike, da obidejo skrajšani delovni čas in tako izjalovijo potrebne posledice take ureditve. Razen tega bo treba verjetno uvesti plačilo za številne storitve, ki jih doprinašajo vsak dan prostovoljci. Te storitve (kot n. pr. vzgoja otrok, so življenjsko važne ne samo za kar se da dober razvoj otrok, marveč tudi za družbo samo) danes niso priznane kot razlog za plačo, če se dogajajo v okviru družine. Ker vsaj v razvitih industrijskih državah problem ni v proizvodnji zadostnih količin dobrin in storitev, marveč v sistemu, kako omogočiti vsem primeren delež na teh dobrinah in storitvah, za kar uporabljamo sedaj dohodke. Za večino ljudi je glavni vir dohodkov plačilo, ki ga dobe za svoje delo. Ker je v naši družbi "delo" opredeljeno kot dejavnost, za katero smo plačani (mati, ki ostane doma in skrbi za kopicico otrok, ni priznana za "delavno ženo", dočim ima pravico do tega imena oseba, ki skrbi v pisarni za telefonsko povezavo in ima med tem časa dovolj, da prebere po več romanov na teden), bo treba raztegniti ta pojem, to se pravi "plačati" mnoge družbi koristne storitve, ki danes še niso plačane. Ta razvoj se je delno že izvršil na raznih področjih: nadzorniki igrišč, kopalnih obal, itd. so danes v večini primerov že plačani, čeprav je bilo tako delo, v kolikor je obstajalo, nekoč odvisno od prostovoljcev.

Danes je že dovolj jasno, da bo zahtevala bližnja bodočnost zaradi pospešenega uvajanja nove tehnike, ki odpravlja delovna mesta, vso genialnost družbenih voditeljev, da bodo iznašli tem spremembam odgovarjajoči sistem, ki bo omogočal vsem primerno udeležbo na proizvedenih dobrinah in služnostih.

Zapiski iz...

Nadaljevanje iz str. 6

Nam državljanom socialistične Slovenije, ki smo se zaporom izognili, je v 70. in 80. letih le še do potrošniških dobrin: do lepih okrasnih reči, do čedalje bolj razkošnih hiš, do čim več privlačnih žensk, do vsega, kar lahko pripravi kakršen koli užitek, predvsem pa do preživetja, za vsako ceno... Nas ne zanima več veliko prihodnje življenje za katerega se ljubezenski človek žrtvuje. Peter v knjigi odkriva: za nas borbe za svobodo in pravico slovenskega naroda v demokraciji je zdaj čas brez življenja, le životari se, bednost tega pa zakrivamo, s čim bolj kričečimi dekoracijami, zborovanji, spomeniki. V

bistvu admira socialistični človek. Ni čuda, da slovenska literatura obravnava raje davno preteklost [Sodobnost je sivina].

Kaj početi? Organizirati ilegalno stranko, ki bi se kot nekdanja KPS borila za pravice slovenskega naroda? More novo nasilje roditi srečo? Klopotci me tolažijo, — veselim se jesenskih barv, — romantične gorice me tolažijo in saj imam še prijatelje, s katerimi bom zalil nesrečne občutke in resničnost za nekaj uric pozabe!

Francšek Ljutomerski

Nadaljevanje iz str. 4

slovensko govorijo; dobimo Jugoslovane s slovenskim imenom, Slovencev v uradnem mednarodnem svetu ne poznajo; Slovenskega državljanstva ni. Nihče ne nosi slov. potnega lista. Šele begunci po drugi svetovni vojni smo se začeli drugim narodom in oblastem predstavljati kot Slovenci. Smo torej prikrajšani na svobodi in neodvisnosti. Če bi bila Slovenija neodvisna, bi imeli po svetu svoje konzularne predstavnike, svoje ambasadorje in na potnem listu bi bil slovenski državni pečat, v ZN bi bil sedež za slovenskega predstavnika. Ta dejstva bi odlikam slovenskega značaja kot so smisel za red, organizacijo, podjetnost, solidnost, dale mednarodno ceno, ki bi dvignila slovensko samozavest, da bi počasi izginjal iz nas hlapčevski inferiorni občutek.

Drugo področje je gospodarska zmogljivost. Mi se radi ponašamo da smo podjetni, marljivi, delavni, varčni in gospodarsko napredni. Svobodna in neodvisna Slovenija bi brez dvoma ekonomsko ne samo mogla živeti, mogla bi biti celo napredna in uspešna. Naš narodni dohodek namreč ne bi odhajal v tuje prestolice in nam ne bi bilo treba od tam prosjati za financiranje slovenskih cest in železnic, učnih stanov, bolnic, obrambe in podobno. Slovenski pridelek bi ostal v Sloveniji, bi služil slovenski narodni blaginji, slovenskemu človeku, da se izšola, da se pozdravi, da se v obrti in industriji opomore, da si okolje čisto in zdravo ohrani, da se more vsestransko duhovno in telesno razvijati. Gospodarska neodvisnost je opora politični neodvisnosti. Gospodarska neodvisnost daje narodu pogum in vzbuja nove podvige.

Tretje področje: slovenski učni zavodi in kultura. Pomislimo, da je še na začetku 20. stoletja „presvitli“ cesar na Dunaju s Slovenci tako ravnal, kot da spadajo v otroški vrtec. O tem bi vedel veliko povedati slovenski knez in vladika dr. Anton B. Jeglič, ki se je na začetku tega stoletja boril, da je Slovincem priboril čisto slovensko gimnazijo, čeprav smo bili Slovenci v zgodovini že vsaj 1200 let.

Pomislimo na borbo, ki smo jo vodili v prvi Jugoslaviji za izpopolnitev univerze! Pomislimo, kako so v duhu zagrljaja edinstva trgali iz slovenskih čitank spise slovenskih pisateljev. Pomislimo, kaj je zapisal slovenski pisatelj Bojan Štih v Naših razgledih: "Ondan sem bral, da bomo na našem knjižnem trgu v prvi vrsti financirali afriške knjige, nato šele slovenske. Pristrčna hvala. Slovenec sem. Zato v samotni in naskrivaj listam letnike Ljubljanskega Zvona in vem, da smo nekoč bili in da danes ni smo več to, kar smo nekoč s težavo pod nemškimi in ogrskimi jarmom še bili."

Vidimo, da samo svobodna in neodvisna Slovenija more zagotoviti slovenski mladini neovirano pot do najvišje izobrazbe; da bo mogel slovenski duh neovirano ustvarjati duhovne in kulturne vrednote, ki ne bodo v službi ene partije, temveč skupna last naroda s katerimi se bo mogel naš narod brez sramu postaviti ob stran drugim narodom in to s ponosom in samozavestjo. Če bo umrla slovenska kultura, bo umrl slovenski narod.

Če je torej svobodna in neodvisna Slovenija „slovenska poboba iz sanj“, ali če je to slovenska želja, ali če je še več, če je to slovenski program, potem nam taka svoboda in taka neodvisnost nalaga ne samo pravice, tudi dolžnosti in ti sta dve: moli in delaj! Svoboda ni oddih!

Nič nam ne bo pomagala še tako dobro urejena svobodna in neodvisna Slovenija, nič vse njeno blagostanje in kultura, če ne bomo v „moli in delaj“ vključili predvsem dela s samim seboj: da bomo boljši ljudje! Zato: Več vere in manj materializma, več dobrote in manj zlobe, več odpuščanja in manj zamere, več demokratičnosti in manj zvižac, več narodne zavesti in svetovne razgledanosti, več duha vzajemnosti in manj egoizma, da bi v novo narodno stavbo, v svobodno in neodvisno Slovenijo, stopili novi in boljši Slovenci! Pri tem nam Bog pomagaj!

P. M.

Moje želja je, da naj razveseljujoče sporočilo "Slava Bogu na višavah in mir na zemlji vsem ljudem" bo še vedno tako, kot je bilo v betlehemski deželi in naj prinese Vam vsem Miru in Ljubezni za časa božičnega praznovanja.

Zelim tudi naj Dete Jezus blagoslovi Vas in Vaše družine ter naj Vas vodi v Novom letu.

STEPHEN B. ROMAN
Chairman of the Board

DENISON MINES LIMITED
TORONTO, CANADA

Vesel Božič in zadovoljno novo leto
žele

Somišljeniki slovenske državne ideje v
Clevelandu, USA.

Vesel Božič in zadovoljno novo leto
ŽELI
SLOVENSKA NARODNA ZVEZA V AMERIKI
CHICAGO, ILL.

Pevski zbor Jakob Petelin Gallus iz Celovca želi vsem
prijateljem in dobrotnikom blagoslovljenje božične
praznike in srečno novo leto.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in srečno novo leto vam želi

Glavni odbor in Svet. Slov. drž. gibanja

Voščila za BOŽIČ in NOVO LETO
ter najboljše želje za urenjenje slovenskih
ciljev pošiljajo somišljenikom v Sloveniji in po
svetu prijatelji v Washingtonu.

Vesel Božič in
zadovoljno Novo leto

SLOVENSKA NARODNA ZVEZA V
KANADI

SLOVENSKA ZAVAROVALNA AGENCIJA

TONY ZAGORC Insurance

ŽELI VSEM KLIJENTOM IN SLOVENCEM
V TORONTU IN KANADI
VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO

V vseh zadevah zavarovanja:
požar — življensko zavarovanje
zavarovanje avtomobilov — pohištva
se Vam priporoča

EDINA SLOVENSKA SPOŠNA ZAVAROVALNA AGENCIJA V TORONTU

Telefonirajte: 6 2 6 - 5 8 8 1
vsak dan od 9. ure zjutraj do 9. zvečer.

555 Burnhamthorpe Rd. Suite 219,
Etobicoke Ont. M9C 2Y3

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO NOVO LETO
želi vsem Slovencem

Tone Ambrožič

861 College St. Toronto, Ont., M6H 1A1

Tel.: 531-1223

Vesele božične praznike in mnogo sreče v novem letu
želi vsem prijateljem in sorojakom

Stanley R. Zupan
Slovenski advokat in notar

Suite 309, 121 Willowdale Ave. Willowdale, Ont.
M2N 6A3
Tel.: 2 2 3 - 4 0 1 4

KOMPAS EXPRESS
Slovenska Potniška Agencija

Peter Urbanc
Dr. Karel Žužek
Tel.: 534-8891

KOMPAS EXPRESS
635A Bloor St. W.
Toronto Ont. M6G 1K8

ŽELI VSEM ROJAKOM BLAGOSLOVLJENE
BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

BLAGOSLOV BOŽIČNE NOČI
in
SREČNO NOVO LETO
želi

svojm članom in prijateljem ter vsem Slovencem,
ki so dobre volje, v domovini in po svetu.
Društvo slovenskih domobrancev
želi

Z. S. P. B. „TABOR“ v Torontu

Vesel Božič in srečno Novo Leto želi
DRUŽINA KUK

16 Northfield Road, Scarborough, M19 2H4

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem Slovencem

DRUŽINA
PETER PAVLIN

22 Islay Crt., Toronto M9M 1V3

Vesel Božič in srečno Novo Leto želi
DRUŽINA PEPEVNAK

87 Dunblaine Ave., Toronto, Ontario

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in srečno novo leto vam želi

SLOVENSKA
TELOVADNA
ZVEZA

VODI
G.ING.FGRMEK

Lastniki PLANINA RANCH
in SITZMARK SKI KLUBA

žele klientom,
prijateljem in znancem
BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ

in
SREČNO NOVO LETO

Marija in Bogdan Novak
želita vsem prijateljem
Blagoslovljen Božič
in Srečno Novo Leto!

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ
in
ZADOVOLJNO NOVO LETO
želi

vsem prijateljem in znancem
DRUŽINA L. JAMNIK

Lep Božič
ter božje svetlobe polno
leto

voščita prijateljem in znancem
v Združenih državah in Canadi,
posebno naročnikom in bralcem
knjige "Pero in čas II",

Mirko in Agna Javornik
Washington, D.C.

**Zadovoljen božič
in
veselo Novo leto
želi**

ANSAMBEL KARAVAN

KLIČITE ANDREJA PAHULJE TEL. 255-4502
80-13th STREET, TORONTO, ONTARIO M8V 3H6

BLAGOSLOVLJENE
BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO NOVO LETO

Vam želi

STAVBENO PODJETJE

F - F Construction Co. Ltd.

Lastnik A. FERKUL

183 BETA STREET, TORONTO M8W 4H5

• Tel.: 259-7334

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO NOVO LETO

želi

VSEM PRIJATELJEM in ZNANCEM

PLATNAR BROS.
PLUMBING & HEATING LTD.

Metro Licence No. 176

43 ALGIE AVE., TORONTO M8Z 5J9

Tel.: Bus. 255-6144
Res. 255-6019
255-6406

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO
želi
vsem prijateljem in znancem

**JOSE OSANA
CANADIAN
ACADEMY OF
MUSICAL SCIENCES
AND ARTS**

731 Brown's Line,
Toronto

Tel.: 259-9182, — 255-3550

BLAGOSLOV BOŽIČNE
NOČI
in
SREČNO NOVO LETO
želi

Linden
RESTAURANT
Steak & Sea Food
Fully Licensed
Parking at Rear

Lastnika: Franc Tomšič
Mike Žagar

1574 The Queensway & Atomic Ave.

Tel.: 255-1496

**Blagoslovljen Božič
in
uspešno Novo leto**

Dr. Franc STEPEC OPTOMETRIST
Uradne ure po dogovoru.

440 BROWN'S LINE (na vogalu Hornerja).
255 MORNING SIDE AVE.
Suite 322, Scarborough, Ont.
Tel.: 252-6660 Tel.: 281-1882

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO NOVO LETO

Vam želi

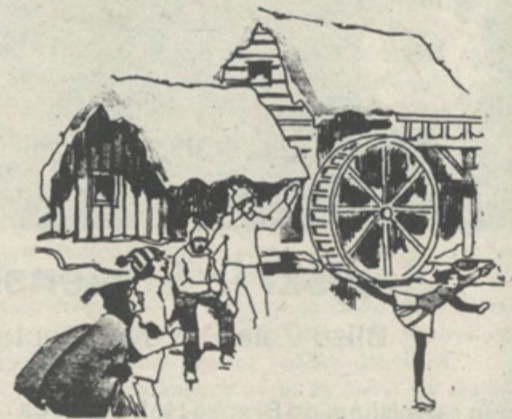
**ANTON & SON'S
MEAT MARKET**

ANTON BAVDEK

PRVA SLOVENSKA MESARIJA V TORONTU

Imamo vedno sveže meso, okusno prekajeno meso in klobase ter tudi krvavice. Imamo na razpolago bučno olje in rogaško slatino. Pri nas tudi lahko kupite nove zmrzovalne skrinje po najugodnejših cenah. Če pripravljate gostije, bankete ali slično, se priporočamo. Dostavljamo na dom brezplačno. Po zelo ugodnih cenah Vam napolnimo hladilnike.

633 VAUGHAN ROAD (na vogalu Oakwooda) Toronto
Tel.: 654-9123 — 654-9112

MIRO RAK
President

**ALDERWOOD
JEWELLERY**

ALDERWOOD PLAZA

Phone: 255-4429

857 Brown's Line, Toronto, Ontario M8W 3V7

Vesele božične praznike in uspešno Novo leto želi

St. Joseph Press

340 Browns Line
Tel.: 251-1337 N. T.

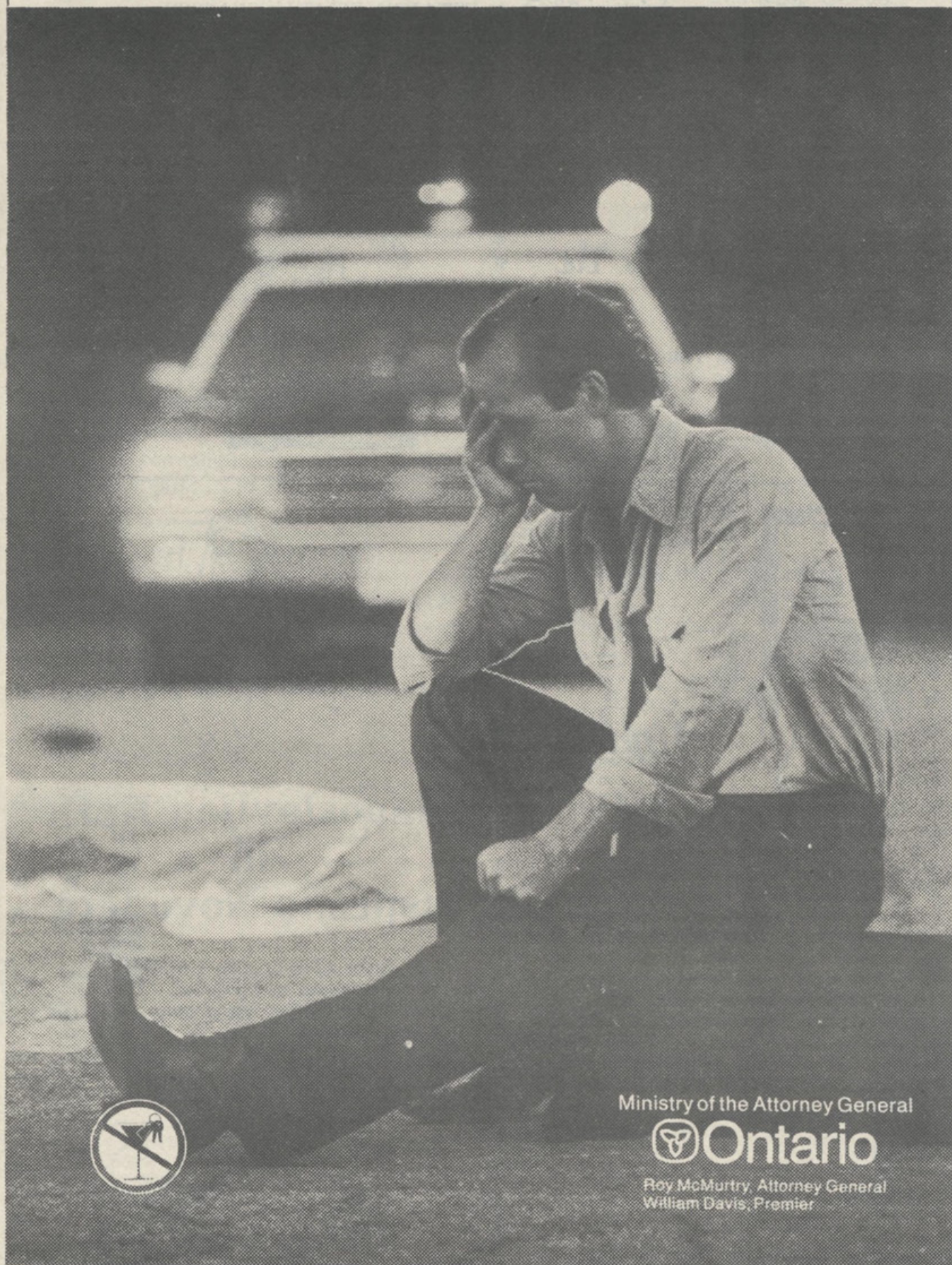
VESEL BOŽIČ
IN
USPEŠNO
NOVO
LETO
želi odbor

VESEL BOŽIČ IN
SREČNO NOVO LETO

Vladimir Trajkov

ČE PIJETE, NE SMETE ŠOFIRATI.

Ministry of the Attorney General

Ontario

Roy McMurtry, Attorney General
William Davis, Premier

December 1983

The Premier
of Ontario

It is with great pleasure that I extend my warmest Christmas greetings to your readers, on behalf of Government of Ontario.

This is a special and joyous time of the year, a moment when people of different race, culture and language throughout the world are united in a spirit of caring, of sharing, of reaching out to one another in renewed hope for brotherhood and goodwill amongst all mankind.

Let us resolve together that this spirit of generosity and compassion will endure forever in our hearts and minds, so that the human family at last achieve the binding peace on earth that we have sought.

May I also express to all of you my gratitude for giving so deeply of your hands and hearts to the growth and development of our province and our country, and offer to each and every one my very best wishes for a most happy Christmas and a rewarding New Year.

William Davis
William G. Davis

Zapiski iz Slovenskih goric

Blizu Železnih dver, september 1983

Berem in razmišljam od Branka Hofmana knjigi „Noč do jutra“ tiskana v matični Sloveniji.

Peter, partizanski borec - komisar dokumentira in opisuje v tej knjigi kaj je doživljal v ječah socialistične Slovenije, kjer je bil celih osem let na prevzganju. Občudujem ga, kako stvarno prikazuje svojo pot, ki jo je počel že v stari, gnili Jugoslaviji kot levičar, potem kot partizanski voditelj - komisar, nato od svojih lastnih soborcev - komunistov vtaknjen v zapore: vzrok: sum, da še vedno spoštuje veliko Sovjetsko zvezo, tako, kod so ga to vedno v partiji učili. Vsa zadeva je tako strašno nepojmljiva in zvita, celo nelogična, da mora vsak bravec tega dela „Noč do jutra“ poznati vso problematiko „Osvobodilnega gibanja v Sloveniji“ natančno...

Ukvarjal se bom samo z nekaterimi stavki iz te knjige, seveda nisem poklican kritik, temveč navaden član delav-

skega razreda, samo da poizkušam biti zares „samoupraven človek“.

najprej natančen opis, kam so ga zaprli: v posebej, po vojni(!), za zapornike zgrajen bunker; gestapovski medvojni niso bili dovolj „učinkoviti“. Nonebega okna nikjer... Beton... Betonska tla, pa ne navadna: bila so poševna, od vrat proti zadnji steni so se spuščala v kotu tridesetih stopinj, spodnja tretjina tal je bila pod vodo. Ne mize ne stola ne ležišča. Brez hrane - dva dni.

Ponoči zasliševanje, običajni dnevni red: sestri ni imel kam. Ni smel. Spanec ga je zdeloval, gorje, če bi ga zmagal. Tudi stoje ne.

Bog ve - tako premišljuje - ali je morda tu vzrok za občuteno slovensko podvojenost v javnem življenju? Ali so voditelji slovenske revolucije, KPS, vedeli za te postopke v njihovih zaporih? Ali so jih celo poveljevali? Če, da, — potem zakaj?

„Vržejo me v greznico. Ves dan jo praznim s preluknjanim vedrom: vse kar dvignem, mi steče na glavo. Zvečer zaudarjam kot sto dihurjev, oči se mi lepijo od človeškega blata. Zahtevam vodo in dobim batine.“ Gre za vzgojo, za prevzgojo; vendar je umestno vprašanje, za kakšno? K veri v socializem? Socializem pomeni - tako zagotavljajo vsi socialisti sveta, - da, pomeni resnica za vsako ceno, svoboda in samostojnost, človeško dostojanstvo. Tega vprašanja raje javno ne bom načel!

Hofmanova knjiga govori o temi, ki pač ni edinstvena. V zgodovini so ljudje pogosto svoje ljudi grozno mučili, tudi kristjani so nekdanje sadistično mučili in ubijali drugače misleče ljudi; danes se muči še več, celo v izrazito naprednih - ljudskih - socialističnih državah. Zdaj vemo, da so tudi slovenski OF — voditelji dali ukaz, državljanom - komuniste, ali domobrnce bestijalno mučiti. Manjka mi besedi, da bi svoje notranje razpoloženje ustrezno opisal. Če je bil sistem slovenskih socialističnih ječ zabloda, posnemanje sovjetske prakse, - zakaj ta pomota ni

bila brž javno razkrinkana, - si mora misliti sleherni Slovenec? Če je, oziroma, če se jugoslovanski socializem razlikuje od sovjetskega ravno s tem, da je to socializem s človeškim obrazom, potem bi morali tisti, ki so si take postopke v ječah izmislili, pred sodišče, saj so sistemu delavskega samoupravljanja strahovito skodovali; če pa slovenska javnost, - to smo mi, delavski razred, - niti ne ve, kdo so bili odgovorni, kdo so ljudje, ki so mučili, v katerih možganih se je porodila ta preklenska ideja - potem je povsem jasno, odkod ta tema čez vso območje slovenskega človeškega bivanja. Mi se čutimo zaslužni hlapci tajne policije, čeprav smo v primerjavi s Čehi in Rusi svobodnejši. Obdaja nas duh sebičnosti, klečeplazništva, podkupljivosti, laži, duhovnega nasilja, groženj in - kot dokazuje Hofmanova knjiga; zapor, ječa, kot v času fevdalnih mogočnikov. Včasih se zares sprašujem, morda, so pa „belogardisti“ le imeli prav??? Kaj nam je prinesla revolucija? Strla nam je značaj in dostojanstvo!

Nadaljevanje na str. 7

Od 14. točk jaltске skupščine so samo tri obravnavale Jugoslavijo. V osmi točki je bilo sklenjeno, da naj zavezniški priporočajo Titu in dr. Subašiču sporazum in sestavo nove vlade.

Ameriški zgodovinar Feiss, razlagajoč jaltске sklepe, trdi, da stase Churchill in Stalin sporazumela za enako odgovornost razvoja položaja v Jugoslaviji. Tito in Subašič sta že 7. 12. 1944 podpisala sporazum za sestavo skupne nove vlade. Sklepi so bili jasni. Kralj Peter se ne vrne v državo brez narodnega plebiscita. Angleška vlada ni soglašala s sporazumom med Titom in dr. Subašičem; ameriške vlade na drugi strani ta problem ni zanimal. Šubašičeva vlada je zaradi nesporazuma s Titom ostala zaenkrat se v Londonu. Dr. Krek je odposlal Snoja v domovino, da bi reševal položaj...

Tito je jezilo, da ga zavezniški niso obvestili o sestanku v Jalti in je bil ogorčen nad njenimi sklepi.

Dr. Subašič se je naenkrat odločil odpotovati s svojo vlado v Belgrad in to meseca marca 1945. Tito je zvičajno obšel zavezniške namene in prva vlada je sklenila, da ni odgovorna kralju. Titova volja je obveljala in vlada je postal on sam...

Nekateri angleški publicisti trde še danes, da Churchill nikoli ni resno mislil na invazijo na Balkanu. Stalin je sicer 4. februarja 1945 znova vzpodbujal Angleže za izkrcanje v Istri in pohodu preko Trsta in Ljubljanskih vrat proti Dunaju... Churchill je odgovoril Stalinu, da rdeča armada ne more zaveznikom toliko časa, da bi izvršili te nagle prenike... Podobno se je izrazil general Antonov, ki je predlagal isto izkrcanje... V Mihajlovičevih arhivih so našli dokumente šefa ameriške komisije pri četnikih, ki pričajo o njegovih izjavah-zaradi muslimanov celo v arabskem jeziku, da bodo zavezniške čete nadaljevale s prodorom preko Grčije v Jugoslavijo.

Mihajlovič je imel zveze z Nedičem, dr. Mačkom, Ljotcem in generalom Rupnikom... Sam sem prisostvoval razgovoru dveh srbskih generalov pri prezidentu Rupniku, ki sta bila tudi tako poučena in sta se kmalu umaknila s srbskimi četniki proti Italiji.

Dr. Maček je bil politično neaktiven. Ob prevzemu Paveličeve oblasti je proglasil po radiju disciplino in pokorščino hrvaškega naroda. Mnogo hrvaških domobrancev se je že med revolucijo pridružil partizanom, del hrvaške vojske pa se je nazadnje umikal preko Slovenije, kjer je največ njihovih grobov okrog Hrastnika, Maribora in v kočevskih gozdovih.

Znana so kasna prizadevanja polkovnika Babiča v zavezniškem poveljstvu v Italiji. Dr. Maček in Stepinac sta ga poslala v Italijo vse prepozno... Tam je že kraljeval z zavezniški Tito.

Znana so tudi pozna prizadevanja dr. Mihe Kreka in Živka Topaloviča pri maršalu Aleksandru za okupacijo Jugoslavije. V Titovem življenjepisu najdemo na strani 915 celo trditve, da sta dr. Krek in dr. C. Žebot takoj po porazu Nemčije osnovala „Sredneevropski odbor“. Churchill je takrat govoril o „vacuum“, praznem prostoru v Srednji Evropi.

Prav tiste dni se je razmerje med Titom in zavezniški zaostri. Po izdajalski predaji naše slovenske vojske nismo več verjeli ničesar-takrat smo mislili le na resnost položaja zaradi Trsta. Slovenski narod je zaradi Sovjetov izgubil Trst, v katerem so že bile partizanske in še prej naše slovenske čete... Edini, ki je po Murphyju odločno branil slovenske zahteve, je bil Slovenec Vilfan. (Murphy).

V angleških arhivih najdemo dokumente, ki pričajo o različnih sodbah o partizanstvu in Titu. Eden je kritično sledil razvoju v Jugoslaviji, Churchill je nasprotno menjaval stališča. Prvi je priznal celoto Jugoslavije, Churchill je kolebal med kraljem in Titom - vse v interesu angleškega imperija v zatonu... Churchill je leta 1945 poslal Edenu zaupno poročilo, da je potrebno *podpreti Italijo proti Jugoslaviji*. Pisal mu: „Pustimo Tita v njegovih planinah, da se tam skuha v svojih začimbah... Mi moramo biti na severnem Jadranu naklonjeni Italiji, ki nas bo podprla proti tem divjim ljudem in proti komunistom... Osebnost sem izgubil vsako zaupanje v Jugoslavijo! To državo je osnoval po dogovoru s Titom in dr. Subašičem... Na drugi strani še vedno upamo, da rešimo Italijo pred komunistom...“

Titove čete so v začetku maja 1945 zasedle Istro, Slovensko Primorje in Trst. Churchill je ukazal hiter premik britanskih sil, da bi preprečil zasedbo po Titu. Truman, Rooseveltov naslednik, se ni prav nič navduševal nad Churchillovo odločitvijo, ko je ta hotel s silo izgnati Tita iz Trsta... Truman je imel zato svoje razloge, ker je vedel, da je za Titom Stalin. Ta je 26. maja 1945 odločil ne podpirati Tita v tržaškem vprašanju.

Tito je 6. junija 1945 ukazal Peki Dapčeviću, da se umakne s partizani iz Trsta. Stalin je poslal Titu brzojavko: „... v 48 urah se morate umakniti iz Trsta, ker nočemo tretje vojne zaradi Trsta...!“

„Veliki“ so o vsem tem znova razpravljali pri srečanju v Potsdamu (Berlin). Churchillov načrt 50:50 je zvođenel... Sovjetija je zmagala stoo odstotno...

Britansko priznanje

Bivši predsednik angleške vlade McMillan piznava v svojih spominih (leta 1967), da je bila največja napaka, ne dovoliti maršalu Aleksandru izkrcati se v Jugoslaviji.

Dr. Šubašič je nov. 1945 izstopil iz belgrajske vlade. USA so leta 1946 priznale Titovo vlado, ta je na smrt obsodil generala Mihajloviča in vse protikomunistične veljake po celi državi.

V prilogah Titove biografije najdemo cele strani imen višjih hrvaških domobrantskih častnikov, ki so sodelovali s

partizani... Po teh virih je bila skoro celotna hrvaška domobrantska vojska prepletana s partizanskimi ovaduhi, ki so delovali za Tita... Dr. Maček ni bil za nadaljevanje jugoslovanske politične hegemonije in je bil prav zato v ozadju vsega političnega dogajanja... Maja meseca sem ga srečal v Spitalu. V kratkem razgovoru z njim sem ugotovil, da je popolnoma zbehan in politično pasiven...

Po številnih podatkih sem skušal podati zakulisni boj med zavezniški v drugi svetovni vojni. Skupek teži na mnogih dokazih, ti pa niso izraz osebnega podajanja in bo kdo morda tolmačil drugače. Kot zdomci smo dolžni pisati za zgodovino in lažjo presojo te, za slovenski narod tako važne dobe.

Titove in Kardeljeve farse

Zakulisne boje med Stalinom in Churchillom pojasnjujejo tudi Titove in Kardeljeve politično demagoške odločitve, ki zgodovinsko niso nič manj pomembne. Znana je Kardeljeva prošnja pred zasedanjem Avnoja v Bihaču, v kateri je zahteval od Tita, da „se sprejme E. Kocbeka kot zastopnika krščanskih socialistov v predsedstvo, čes, „da bodo lažje tolkli v Sloveniji belo gardo, v inozemstvu pa prikazali, da ima partizansko gibanje na svoje strani katolike...“ (stran 1175)

Kardeljeva pripomba, da je med „liberalnim in krščanskosocialističnim krogom večja napetost kot med CK KPS in Kocbekom, daje tej politični skupini odgovornost za politični razvoj v revoluciji. Kidrič se je nazadnje odločil za dr. Rusa, pozneje za dr. Vladimírja, sokola Lubeja in Toneta Fajfarja...

Kardelj osvetljuje v posebnem pismu Titu (17. 1. 1943), kako mora KPJ „izolirati dr. Mačka, postavljajoč se na osnovo, s katero hočemo obvladati srbske hegemoniste, ki bodo vsekakor ostali jedro reakcionarnega odpora v bodočnosti.. Mi izdajemo „Of propagando za narod, za partijo drugo... Vsa naša tehnika je partijska, propaganda mora samo poročati...“ (stran 1193 - Dedijer). Nujno je ločiti civilno in vojaško... Zveza med Ljubljano in Zagrebom je odlična (Tone Tomšič, Miha Marinko, Vesna itd.)... (Zanimivo bi bilo, če bi kdo od naših politikov lahko

Gmajna, češminov grm ...
Med mejniki pot iz doline, molitev na gori za Kačurjev rod. — Nekje je luč.
Bližine in daljave ...
V letu borove grizlice prelistavanje poldavnine in nova pesem — dokler je dan ...

Dvanajst knjig je dalo svoje naslove za to kraško impresijo, in za temi knjigami je umetnik z vsem svojim svetom, z vsem svojim življenjem.

Sedemdesetletnik, ki se vsako jutro, svež in postaven, odpravlja na neke avtobuse, v neke knjižnice, v neki urejeni, dinamični novi dan. Za njegovim naproženim korakom slutimo cilje in načrte, ki segajo še daleč v obzorje, poznamo pa tudi doslej prehojeno pot, ravno in ponosno. Ta pot na zemljevidu ni dolga.

Vinko Beličič se je rodil 19. avgusta 1913 v Črnomlju. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, univerzo pa v Ljubljani, kjer je poučeval do konca vojne. Maja 1945 je zapustil Slovenijo iz idejnih razlogov, pri katerih še zdaj načelno vztraja, in je bil kot begunec najprej na Koroškem, potem pa v beneškem Monigu. Jeseni istega leta je prišel v Trst, kjer je pomagal pri polaganju temeljev za obnovljene slovenske šole pod okriljem zahodnih zaveznikov. Na teh šolah je potem poučeval tri desetletja.

Toda človeškim potem ne sledimo po zemljevidih. Skozi čas je treba in skozi dušo, in zaustaviti se velja ob tistih mejnikih, ki so človeku sveti in ki ga hkrati oznamujejo.

Vinko Beličič — profesor in umetnik, zvest Bogu, Sloveniji, resnici in lepoti.

Biti slovenski profesor na Primorskem po končanem četrstoletnem raznarodovalnem nasilju, je bilo kot biti stavbenik v deželi, razdejeni od potresa. Pa še nekaj več je bilo, zlasti če si poučeval materinščino, ki jo je bil tujec zatiral v pravilnem spoznanju, da s tem uničuje narodovo dušo.

Beličič je bil eden stavbenikov z velikim, odgovornim in ljubečim poslanstvom. Prvi poveljni generaciji in za njo še celi vrsti drugih je odkrival čarobni svet slovensčine in umetnin, ustvarjenih skozi stoletja v našem jeziku. Čutil je, da ni profesor enega izmed šolskih predmetov, marveč negovalec velike, v skrivnostno davno segajoče dragocenosti, ki je hkrati osnova narodne zavesti tudi za sedanost in za prihodnost.

Svojim dijakom se je trudil vcepiti ljubezen do rodne jezika, obenem pa tudi čut za njegove izrazne možnosti in značilnosti. V njegovih razredih je bila sloven-

pojasnil vprašanje naših zvez z Zagrebom!) op. ured.

Policija je še leta 1943 zasačila Kardelja na dolenski postali v Ljubljani. Pokazal je ponarejeno izkaznico... In so ga izpustili (strn 1197).

Kardelj omenja v pismih, kako so prenesli izkustva iz Uzič in začeli s posameznimi likvidacijami v Ljubljani (VOS) Kardelj sam se hvali, kako se je kot poštar vozil preko italijanskih blokov...

Maršal Aleksander

Je prve dni maja 1945 leta zasedel Trst. Kardelj in Tito sta že mesece prej vedela za Aleksandrovo željo, da bi zasedel Hrvaško in Slovenijo. Aleksander je po Titovi izjavi napovedal pot preko Ljubljanske kotline proti Dunaju in prav tako do Zagreba... Tito in Kardelj sta mislila, da bodo „Rusi sedeli v Belgradu; v Zagrebu in Ljubljani ba Angleži in Amerikanci... Tako Dedijer v T. B. stran 1209).

Tretji maj in Združena Slovenija

Ta zgodovinski dan je v prizmi dogajanj, o katerih pišem, nesrečen poiskuz slovenskega protikomunističnega odpora. Vse demokratske slovenske stranke so namreč na zbranim slovenskem parlamentu na Taboru 3. maja v Ljubljani proglasile Zedinjeno Slovenijo v Jugoslaviji pod vodstvom vlade kralja Petra. Tega so zavezniški že davno odpisali...

Bil sem navzoč pri predaji oblasti prezidenta generala L. Rupnika Slovenskemu Narodnemu odboru. Sam se je z družino odločil za umik na Koroško. Pridružil se je tudi upravnik dr. Hacin. Narodni odbor je pred odhodom dal izkaznice, ki naj bi pričale, da smo bili na zavezniški strani.

Angleži so na prehodu razorožili slovensko narodno vojsko. Četniki, domobranci in odgovorni politiki so še vedno upali in verjeli v angleško prijateljstvo... O tem bom še pisal... Zavrniti moram nesmiselne obtožbe nekaterih posameznikov, ki trdijo, da so naši vodilni vedeli o naši usodi...

S. Se

SAŠA MARTELANC

mladika 7/83

»ZUBELJ NA MEJI DVEH DOB IN DVEH SVETOV«

Ob sedemdesetletnici Vinka Beličiča

ščina nekaj resnega, svečanega, bogatega. Zato je za tem profesorjem ostalo veliko spoštovanje v spominu njegovih učencev, kolegov in tudi širše javnosti. Spoštovanje tudi za ponos, s katerim je premagoval grenkobe ob nestalnosti profesorja brez pravih državljskih listin, in v razmerah, ki so bile včasih daleč od njegovega pojmovanja šolskega ideala.

Kot prehaja spomin na sejalec v pšenico in potem v kruh, tako tudi za dobrim profesorjem ostaja predvsem to, kar je dajal. Toda ime Vinka Beličiča bo imelo tudi trajen spomin — v slovenski književnosti, kateri je doslej dal že omenjenih dvanajst knjig.

V njih je utrip posebnega slovenskega časa, kot ga je doživljal občutljiv umetnik, iz Bele krajine presajen na Kras, iz predvojnih ostankov neke urejenosti vržen v povojne pretrese, iz neke toplo občutene domovine umaknjen na njen rob, kjer mu je bilo življenje svobodnejše, pa včasih tudi težje.

Na tem ozadju je stkana večina Beličičevih črtic in novel. Tudi v pesmih je precej tega občutja (naslov našega jubilejnega zapisa je verz), vendar gre v poeziji pogosto daleč drugam — ta daleč pa je lahko čisto blizu, na Krasu, veliki ljubezni Vinka Beličiča, za Kosovelom prvega pevca tega čudno lepega koščka domovine.

V dvanajstih knjigah — in še kje — je ohranjeno, kar je šlo v izbranih besedah skozi strune nekega srca in skozi soj nekega duha. Ključna beseda pa je BLIŠČOBA.

Spoznal sem jo prav pri Beličiču in menda sploh samo pri njem. Zdi se mi vredna poudarka ne le zaradi njene starinske lepote, marveč predvsem zato, ker simbolizira osnovni ton Beličičevega umetniškega in človeškega sporočila.

To bliščobo srečujemo v vseh odtenkih njegove zamaknjenosti in meditacije, celo tam, kjer je v resnici senca (»senca pa spričuje, da je nekje luč«). Tudi iz bolečine in trpkosti sije nekaj, kar vabi iz resignacije nekam višje. Še solza, ki je v Beličičevi umetnosti zelo redka beseda, ima nazadnje blesk, ki ji ga lahko daje samo žarek.

Ta bliščoba, ki je v izjemnih primerih celo pojče vesela, je predvsem mirno in trdno zaupanje v neko vesoljno skladnost. V taki viziji postanejo tegobe relativne, ranjena misel ve, kam ima zapluti, v njenem žaru sta možatost in optimizem isto, kot sta isto resnoba in vedrina.

BLIŠČOBA, da še enkrat izpišem v verzalkah to veliko Beličičevo besedo, daje njegovim umetninam dimenzijo Dobrega. Skozi njegove knjige potujcimo kot po gozdovih iskanja, nazadnje pa se vselej spočijemo na jasi, kjer posije blaga svetloba in nam vlije poguma za nadaljevanje po poti, ki smo jo izbrali in vzljubili.

Ubi caritas and amor, ibi Deus est

Where there is charity and love
God is always present

Address by: Dr. J. Planinsic
Department of Uncommon Languages
University of Pittsburgh - USA

Ms. Marcia Colbert

„He who never ate his bread in tears, who never sat weeping on his bed through long nights of anguish, he knows you not, you heavenly powers...“

Goethe: 1749 - 32

A passage from Aeschylus, one of the three greatest writers of tragedies of all times (other two: Euripides and Sophocles) run through my mind:

*Pain that cannot forget
falls drop by drop
upon the heart
until in our despair
there comes wisdom
through the awful
grace of God...*

„In my country in 1932-33 things happened which God should forbid“. The old man who said this, was quoted in a recent book about the Great Famine in Soviet Ukraine.

Not many persons know of one of the most terrible events in 20th century and probably in the entire history — the famine deliberately induced in Ukraine 50 years ago by the Stalin regime to stamp out opposition.

It is for this reason that the Ukrainians throughout the free world this year were holding a series of events in memory of the death in 1932-33 of an estimated 7 Million people in the breadbasket of Soviet Russia because the Communist regime took away crops at gunpoint and closed off the region from the rest of the country and the outside world. The purpose was to destroy the independent farmers who opposed the collectivization of their farms and to suppress Ukrainian nationalism. Though Ukraine historically has been a part of Russia, there always has been a strong yearning for independence in that southern region.

Never has the deprivation of food been used so devastatingly for political purposes.

Robert Conquest, the British Sovietologist, now completing a book on this artificial famine, has written that total deaths from the war against the Ukrainian peasantry "must have been around 14 million, including several million children".

While Ukrainians were starving the Soviet Union was exporting grain and the Soviet leadership was denying any famine existed, and it still denies it occurred today. Most of the Western press kept silent about this tragedy. In fact it cooperated with the Soviets to conceal it.

The famine succeeded in breaking the Ukrainian peasantry and their independent movement was temporarily suppressed, but the Soviet Union has also paid a price. Its agricultural system was never again to be as productive as it had been before collectivization. This was the beginning of the chronic need by the Soviet Union to purchase grain from the United States, Canada, Argentina etc.

**„Loneliness and the feeling of being unwanted
is the most terrible poverty...“**

Mother Teresa

The late Russian writer Vasily Grossman in his book "Forever Flowing", smuggled out of Russia and published in the West in 1972, gives a few vignettes of the famine years:

"Watchtowers were set up in the fields to ensure that peasants would not steal or hide grain. Men with pikes poked them through walls and roofs of houses looking for stored grain.

Peasants were not even permitted to glean their own fields. Those who were caught collecting what was left behind were shot or sent into penal servitude for "theft of socialist property".

The children were constantly crying from hunger, begging for bread. And what could their mothers do? Many couldn't bear the children's cries and would flee to their neighbors.

Many peasants migrated to the cities where there was no famine. But you could only buy bread with special ration cards. For the village children there was not one gram of bread.

They ate cats and dogs until it became difficult to catch them. The animals began to fear people and became wild. They caught mice, snakes, birds, dug in the earth for worms. They crushed bones to make them into flour. They boiled leaves and grass.

When trains came by the station the people would kneel outside holding up their children and pleading for bread. Many passengers took pity on them and threw them some scraps of food. But then other came down that trains were not to stop in famine areas and had to pass through with the window shades down.

In some areas people seemed to go crazy with hunger. Unable to watch their starving children they killed them and some even ate them. The government distributed posters showing a distressed mother and a swollen mother at her feet with the inscription "The eating of dead children is barbarism".

People knew about the famine, but nobody talked about it in public. If you were overheard you could be sent to Siberia or shot.

Many children whose parents had starved scavenged on their own, perishing like wild beasts..."

The dean of Western reporters in the Soviet Union at the time was Walter Duranty of the New York Times. He was awarded the Pulitzer Prize in 1932.

That same year Duranty wrote "there is no famine or actual starvation, nor is there likely to be."

In his book "Angels in Stalin's Paradise" James William Crowl professor of history at Longwood College, Farmville, Va., wrote that Duranty did not leave Moscow during that period, relying "entirely on official sources of information". That was why during the famine Duranty was able to write about "plump babies, fat calves" and Ukrainian village markets "flowing with eggs, fruit, poultry, vegetables, milk and butter."

OPTIMA DIES PRIMA FUGIT...

Virgil - the greatest Roman poet: 70-19 B. C.

"The best days are the first to flee..." (Virgil), but the worst are still here.

I am talking about a system which, in time of peace and abundance, artificially created a famine, causing around 7 million persons to die of starvation. That was in 1932.

The following year, in 1933, the recognition of the Soviet Union took place. The newly inaugurated American president recognized this system as one worthy of diplomatic recognition and that was the beginning of friendship and assistance and ultimately of a military alliance during the second W. W. As the result of this military alliance with the bloodiest totalitarian dictatorship of Stalin, 15 European nations lost their freedom; shortly after China was taken over and Communism began to spread throughout our globe. (Keep in mind that all the presidents between Russian Revolution and 1933 were Republicans. Warren G. Harding: 1921-23; Calvin Coolidge: 1923-28; Herbert C. Hoover: 1929-33 and they didn't recognize the legality of the revolutionary Russian Communist government and not worthy of diplomatic recognition).

In 1933 and 1941 American leaders and the whole western world made deals and appeasements with Communism and someday these deals will come back to haunt us. For 40 years there has been in progress a process of concessions, a process of giving up and hoping that some day the wolf will have eaten enough. And we still continue to rush in wheat, loans and advanced technology to our grave-diggers.

"Do not make an alliance with Lucifer to defeat evil..."

Planinko

I also want to remind you that in 1914 reproaches were directed at France and England to having entered into an alliance with Tsarist Russia where about 17 persons a year were executed because of their revolutionary activities. During Stalin's terror, just before the outbreak of W. W. II more than 40.000 persons were shot per month.

How many witnesses have been sent to the West? Millions of them, mainly from Eastern Europe, are here. You meet them every day. You know who they are: if not by their spiritual disorientation, their grief, their melancholy, then you can distinguish them by their accent, by their external appearance.

Coming from different countries and without consulting with one another, they have brought to you exactly the same experience and the same message. They warn you of what is already happening in the last 66 years. But your proud skyscrapers stand on, point to the sky and say: "It will never happen here! This will never come to us! It is not possible here...!"

But do we really have to wait for the moment when the knife is at our throats? Couldn't it be possible, ahead of time, to assess the worldwide menace that threatens to swallow the whole world? Is it possible or impossible to transmit the experience of those who have suffered to those who have yet to suffer — since man learns and grows largely through suffering? Can one part of humanity learn from bitter experiences of another or can it not? Is it possible to warn someone of danger?

"True friendship shines in time of trouble.

Prosperity is full of friends..."

Euripides: 480-406 B. C.

Beginning in Tehran and Yalta western politicians have signed one capitulation after another. Never did they impose any conditions on the Soviet Union for obtaining aid. They gave unlimited aid and then unlimited concessions.

We are often told: "We cannot defend those who are unable or unwilling to defend themselves." But even the united democracies of the world with all their colonies were not able to do it. At the first threat of Nazism they stretched out their hands to Stalin on those whose orders around 50 millions of Russians were executed. You call that sustaining democracy?

Today, in this grave hour of human history and at the beginning of the third century of this great country, when the forces arrayed against the free spirit of man are more powerful, more

nadaljevanje na str. 10

WORKING WITH VOLUNTEER BOARDS

Canadian Scene

Volunteer board members and leaders working with volunteer organizations are invited to attend a community workshop on "Working With Volunteer Boards," the Honourable Susan Fish, Minister of Citizenship and Culture announced today.

Ten sessions will be held across Ontario for representatives from Ministry related programs, from November to February, 1984. Over 1100 are expected to participate.

Participants will form small groups to discuss typical board problems and then analyze and work toward solving them through case study examination and questionnaires. They will be encouraged to share ideas and express mutual concerns in order to discover ways of improving their own organizations. It is hoped that skilled participants will return to their organizations and implement similar training sessions.

Attendance is limited to 100 participants. Interested parties should call Cathy Campbell, Regional Consultant, 963-2147. Organizations participating to date include: North York Library, National Council of Jewish Women and North York Arts Council.

Working with Volunteer Boards, is one of many ministry programs aimed at training skilled people to return to their own organizations and provide leadership training. Others include, training people in intercultural communication, situational leadership, teaching English as a second language, and certificate courses and workshops for volunteers.

BIG EVENTS IN PROSPECT FOR TORONTO

(Canadian Scene)-- Toronto will come to world attention next year as never before, with several events coinciding to put the city in the spotlight.

The first of these major events is the visit of the Queen in July to help Toronto celebrate its 150th anniversary as a city. This will coincide with Ontario's 200th anniversary celebrations. Various groups which have contributed to the growth of the province will participate in the celebrations. Each community will be encouraged to put on its own projects, and in many cases the homelands of the early pioneers are being invited to take part. One planned event is the visit of an international flotilla of sailing ships to Kingston and Toronto. And it's expected that military units from Britain, France and the United States will join Canadian regiments in special events at Fort York.

Another major event will be the visit to Canada of Pope John Paul. During his 12-day stay in this country, the Pope will spend just over one day in Toronto and another two days elsewhere in Ontario. His scheduled arrival in Toronto is on September 14 and he leaves on September 16.

The year will also see the Toronto International Music Festival, which is quite separate from the other special occasions. This promises to be the largest and most ambitious arts festival ever held in Ontario, and perhaps in Canada. It has a budget of \$8.5 million, of which \$3.9 million came from various government sources. The rest has been raised from private and corporate donations and everything appears to be well in hand with the first concert to be held in June.

The music festival has more than 200 events scheduled, with some major attractions from around the world, including the New York Metropolitan Opera, the Mormon Tabernacle Choir from Utah, the Kathakali Dancers from India, and major bands, orchestras and choral groups from England, Wales, France, the Netherlands, West Germany and the Caribbean. The music festival was in the planning stage before the two anniversary celebrations were announced, but there's no doubt each will complement the others, ensuring a memorable and eventful year for Toronto.

Beldridge Cleaver, nekdanji poglavar organizacije Black Panther v ZDA, je odšel na povabilo Moskve v Sovjetijo in je preživel nekaj let v deželah "realnega socializma". Stvarnost pa ga je tako stregla, da se je sedaj vrnil v ZDA in postal izkomunist nabolj odločen protikomunist. Vsakega dne ima radijski nagovor na ameriško mladino ki jo svari pred socializmom. Ne davno se je izrazil takole: "Vi etnam je bila bitka, ki traja še danes in se bo končala šele tedaj, ko bo izginil komunizem s površja zemlje. Prepotoval sem skoraj vse komunistične države in kaj sem videl? Imperij suženjstva in nasilja. Sam sem doživel, da ni mogoče zgraditi sveta po predpisih lažne Moskovske ideologije. Po letih emigracije sedaj javno priznam, da je bolje živeti v ZDA v kaznilnici kot biti v Sovjetiji svobodni državljani!" (Po: Slovenski glas, VI/8)

29-letnega Rolanda Jahna, znane bojevnika za mir, so hudo pretepli komunistični miličniki kar v vlaku v DDR in s tem dokazali, da je treba demonstrirati za mir edinole na Zahodu, ker to prija Moskvi, ne pa v kateri koli komunistični državi. (Po: S. g., VI/8)

V Eichholzu pri Bonnu so se sestali emigrantski pisatelji in člani eksilnega PEN kluba. To je bil že njih trideseti sestanek. (Po: S. g., VI/8)

Kljub vsem prizadevanjem nekaterih sodobnikov, da bi zabrisali vse razlike med spoli, so ugotovili, da so razlike v zgradbi moških in ženskih možganov opazne že pred rojstvom. Corpus callosum, ki veže obe polovici možganov, ni pri ženskah samo večji, maveč ima tudi večjo vzboklino na zadnjem delu kar bi moglo pomeniti, da imajo ženske boljše komunikacijo med obema polovicama možganov.

V Angliji ustanavljajo na veliko središča za informacijsko tehniko. V njih uče brezposelno mladino, da bodo znali uporabljati komputere. Pozneje bodo raztegnili pouk tudi na odrasle. Ti centri pa niso samo učna ustanova, marveč prodajajo služnosti manjšim podjetjem, ki ali ne morejo kupiti komputera in plačati osebe, ki jih znajo uporabljati, ali pa niso popolnoma prepričani, da bi jim mogle te novosti koristiti.

Ukrajinsko katoliško vseučilišče papeža Klemenca v Rimu je natisnilo s finančno pomočjo nemških katoliških organizacij novo izdajo sv. pisma v ukrajinski in Ukrajinski katoliško Cerkev v Sovjetiji preganja tako vlada kot tudi pravoslavna cerkev. (Po: S. g., VI/9)

Velikanski strah je vzbudila neka prikazen v Rožni dolini na Koroškem: med Rožnikom in St. Jakobom se pojavlja raznim nemškimi in holandskim turistom, pa tudi domačinom, temna postava brez glave, ki skače v vozeče avtomobile, sedi nekaj trenutkov poleg prestrašenega vozača in nato izgine brez sledu. Mnogo turistov je zaradi tega doživelo živčni pretres in so jih morali prepeljati v bolnišnico. Prikazuje se še druga prikazen v velikosti psa, ki tako grozno kriči, da se ježijo ljudem lasje na glavi. Krajevna policija je povsem brez moči in priporoča, da se ljudje izogibajo te ceste. Mnogi domačini se ukvarjajo z mislijo, da bi se izselili. (Po: S. g., VI/90)

Hrepenenje po svobodi dela lju di iznajdljive. Gsemintridesetletni slovaški inženir Robert Hutyra si je sešil iz dežnih plaščev balon, s katerim je rešil sebe, svojo ženo in dvoje otrok v svobodni svet. Ker se je dvignil balon 2000 m visoko, ga v temni noči rdeči obmejni stražniki sploh niso opazili.

Za g. in ga. Hrastelj „Preureditev - za - Najem“ (Convert - to - Rent) po meni

poseben dohodek. Ali vam mi lahko pomagamo?

Nad Hrasteljevo trgovino je prostor ki ni čisto izrabljen. Toda kmalu ga bosta g. in ga. Hrastelj preuredila v prijetno stanovanje. To bo pomenilo dober in poseben dohodek za Hrasteljeva in tudi tako potreben stanovanjski prostor v Ontariu.

Ontarijska vlada z načrtom "Convert - to - Rent, ki je zdaj v uporabi v izbranih centrih napravlja ta preureditveni načrt možen s 15 letnim brezobrestnim posojilom za vsako

za vsako „enoto“ v višini \$7.000. Hrasteljevi dobijo za to popolno sodelovanje od občinskih uradnikov. Sprememba nestanovanjskega prostora v nepredragi stanovanjski prostor je v interesu vsakogar!

In to je pravi namen načrtovanja „Convert - to - Rent za spremenjenje neizrabljenega prostora v stanovanjski prostor.

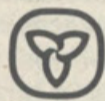
Ali posedujete ali upravljate tak nestanovanjski prostor, ki bi lahko bil preurejen tako?

Nad trgovino? V neuporabljivi stari šoli ali v skladišču? Tudi nad tržiščem? V takem slučaju kličite ga. Toni Farley na številki (416) 585-6391 med uradnimi urami (call collect if outside Toronto) za popolne informacije v pogledu načrta "Convert - to - Rent".

Lahko najdete primerni posebni zaslužek za vas.

CONVERT-TO-RENT

Sodelovanje denarja in mišljenja

Ontario

Ministry of
Municipal Affairs
and Housing

Claude Bennett, Minister
William Davis, Premier

CONVERT-TO-RENT AVAILABLE IN: Barrie • Brantford • Cornwall • Guelph • Hamilton • Kingston • Kitchener • North Bay • Oshawa • Ottawa-Carleton • Peterborough • Sarnia • Sudbury • Thunder Bay • Metro Toronto

Balon je pristal v Falkensteinu na Nižnjem Avstrijskem, 10 km od državne meje. Avstrijske oblasti so priznale iznajdljivi družini pravico do političnega zatocišča. (Po: S. g., VI/9)

Prvi tajnik poljskega poslanstva v Kolnu Waldemar Rzedkowski je zaprosil nemške oblasti za pravico azila in ga je tudi dobil. (Po: S. g., VI/9)

Od letošnjega januarja do septembra so obsodile rdeče oblasti na Poljskem 23.000 mladih Poljakov na prisilno delo. Obsodili so predvsem člane prepovedane Solidarnosti in pa "politične hudodelce", ki jih protiljudski režim ne more zlomiti. (Po: S. g., VI/9)

Bivši francoski komunistični igravec in popevkar Yves Montand, star 61 let, se je sedaj spametoval in postal odločen protikomunist. Ko je nedavno izjavil na francoskem radiju, da je največji sovražnik sveta Sovjetija, ga je zločno napadel rdečarski list Le Matin. (Po: S. g., VI/9)

Španske oblasti so dale začasno turistično vizo pianistu Aleksandru Torazdeju, ki je pobegnil med gostovanjem sovjetskega radia v Spaniji. Verjetno bo odpotoval v ZDA. (Po: S. g., 9/83)

Po nepretrgani verigi 656 moških županov Londona je postala novi nadžupan 62-letna Dorothy Donaldson. (Po: S. g., VI/9)

1. septembra 1879 je bila ustanovljena prva legalna delavska strokovna organizacija v Kanadi v Springhillu (Nova Škotska) - 10 let bolj zgodaj kot je bila ustanovljena United Mine Workers Union v ZDA. Sedaj nameravajo postaviti v Springhillu spomenik na ta dogodek. Tudi v Nemčiji postajajo zaskrbljeni zaradi vpliva, ki ga ima dolga izpostavljenost televiziji na družinsko življenje in na duhovni razvoj otrok.

Društvo za zaščito otrok je objavilo za letošnji svetovni dan otroka poseben apel, kako se morejo zavarovati družine proti škodljivim vplivom, ki so povežani z dolgotrajnim in nekontroliranim sedenjem pred televizijskim sprejemnikom.

Kemična industrija v Nemčiji je izdala za 1.700 podjetij, ki jih združuje v svoji organizaciji, posebna navodila, kako naj bi povečala število mest, ki bodo na razpolago za nepolno zaposlene - bodisi da ustvari nova delovna mesta ali pa razdeli sedanja polno zaposlena mesta na dvoje. Delovni dan bi mogel biti 4, 5 ali 6 ur in delovni teden 20, 25 ali 30 ur. Delovni čas bi mogel biti zgodaj zjutraj, preko dneva ali zvečer - ali pa tudi samo ob določenih dneh v tednu ali tudi v določenih tednih v mesecu. Za razširitev delne zaposlitve bi bilo treba seveda primerno sprejeti tudi socialno zakonodajo da ne bi izgubili delavci na takih mestih več kot odgovarjajoč del pravic do socialnega skrbstva.

"Plastični denar" - kreditne karte se niso tako razširjene v Evropi kot so v Severni Ameriki. Najbolj podobna kreditni karti je Eurocheque karta - kakih 16 milijonov jih je v rabi. Največ jih izdajajo hranilne banke in združne finančne ustanove.

Letos so priredile vse univerze v Kanadi poseben "vseučiliški teden", da bi opozorile javnost na finančne težave, v katerih so se znašle, ker so začele vlade zniževati oz. vsaj ne višati svojih prispevkov za višjo izobrazbo v isti meri kot se večajo cene. Na univerzi sv. Franciska Ksaverija v Antigonishu je bila med drugimi prireditvami tudi razstava publikacij članov fakultete. Na vidnem mestu so bile razstavljene knjige in

brošure, ki se nanašajo na Slovenijo in na Slovence: knjigi THIS IS SLOVENIJA in knjiga o BARAGU ter brošura o Janezu E. KREKU.

Dr. ANTON TRSTENJAK — ČLAN SAZU

Znani slovenski psiholog duhovnik dr. Anton Trstenjak, ki je večkrat predaval tudi v Trstu — spominjamo se ga s študijskih dni v Dragi leta 1973 —, je bil pred kratkim izvoljen za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Dr. TINE DEBELJAK — 80-letnik

V daljni Argentini, kjer živi in dela že vsa povojna leta, je 27. aprila letos slavil 80-letnico znani literarni zgodovinar, pesnik in publicist dr. Tine Debeljak. Rodil se je v Škofji Loki, slovske književnosti pa je študiral na ljubljanski in praški univerzi. Bil je urednik Doma in sveta. Je član londonskega Pen-kluba in je še vedno eden najplodnejših kulturnih ustvarjalcev v zdomstvu.

DEPOZIT — »PASIJON«

Pod tem naslovom je objavil Naš tednik iz Celovca novico o 20 najavljenih avtobusih iz Ljubljane na predstavo A. Schusterja Drabosnjaka o Kristusovem trpljenju v Kostanjah na Koroškem. Od 20 najavljenih avtobusov je na prireditev prišel en sam. To se je baje zgodilo zato, ker oprostitev pologa naj bi veljala samo za množične politične prireditve, ne pa za kulturne. Zato lahko pričakujejo organizatorji letošnje DRAGE številni obisk jugoslovanskih državljanov, če je res, da velja DRAGA za »politično prireditev«, kot dosledno trdijo nekateri.

Vaše Kanadske oborožene Sile

Kanada ni bila nikoli vojaško agrsiven narod.

A, če smo poklicali, moški in ženske, prostovolci Kanadskih oboroženih Sil so vedno izverševali zadane naloge z nesebičnostjo in vdanimi dolžnostmi. V današnjih Oboroženih silah izvežbano in pretekle tradicije v zahtevah za bodočnost.

Oborožene sile so odgovorne za opazovanja in zaščito kanadskega ozemlja, za obrambo Severne Amerike s pomočjo NORAD, z izvršbo NATO obvesnosti in mednarodnih mirovnih (peacemaking) vlogah.

Poleg teh striktno vojaških vlog, Kanadske sile nudijo pomoč v slučajih nesreč, povzročenih s povodnjo, gozdovnimi požari, izlivov nafte (oil pollution) ali izkanjih in reševanjih. Gradimo in vzdržujemo ceste in postavljamo mostove. Še vedno igramo važno vlogo pri razvoju Kanade.

Nudimo vežbanje v 60 različnih poklicnih panogah v preko 20 različnih klasifikacijah. Plača na univerzitetna izobrazba je tudi na razpolagotem tistim, ki zadostijo zahtevam.

Za nadaljne informacije in uspešno bodočnost za mlade Kanadčane v vojski, obiščite naborna središča blizu vas, ali kličite (collect), mi smo na rumenih straneh telefonske knjige pod označbo: Recruiting.

**THE CANADIAN ARMED FORCES
LES FORCES ARMÉES CANADIENNES**

Canada

V slovenska obzorja in čez

Mogoče ne veste, da...

- da je bivši ideolog francoske komunistične stranke Roger Garaudy, ki so ga tudi na Slovenskem prevajali in predstavljali kot »iščočega« kristjana, postal musliman in se celo dal obrezati ...
- da je neka raziskava ugotovila, da 30% študentov italijanskih srednjih šol ničesar ne bere ...
- da bomo Slovenci prihodnje leto slavili 400-letnico izida prvega slovenskega — Dalmatinceva — prevoda Svetega pisma (1584) ...
- da so na Češkem izumili nekakšne koncentracijske samostane, da bi tako odtegnili čim več duhovnikov od ljudi ...
- da je pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu izšla 206 strani obsegajoča knjiga Alojzija Geržiniča BOJ ZA SLOVENSKO ŠOLSTVO NA PRIMORSKEM ZA DELOVANJA DR. SREČKA BARAGA PRI ZVU, z bogatim dokumentarnim gradivom iz prvih poveljnih let in tudi z imenskim kazalom ...
- da številka angleške revije ENCOUNTER, ki je izšla v maju letos in prinaša članek N. Tolstoya o vračanju domobrancev in četnikov s Koroškega v prvem mesecu po vojni, ni dosegljiva niti v rezerviranem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani ...
- da je pred sto leti (leta 1883) znani slovenski slikar Jurij Šubic naslikal prelepo sliko Pred lovom ...
- da je pri koprskem Ognjišču izšla v lepi opremi Jureta Kocbeka knjiga Vinka Ošlaka POGOVORI POD ŠOTORI, umetniško napisan uvod v filozofijo za mlade ljudi ...
- da je v oddaji ljubljanske TV, ki je bila 30. junija in je slavnostno predstavila naslovnega škofa dr. Grmiča, sodeloval isti časnikar — Milan Meden —, ki je komaj pred kakšnim letom strupeno napadel njegovega prijatelja, pesnika in teologa Vladimira Truhlarja ...
- da so slovenski arheologi odkrili na hribu uro daleč od Ambrusa v Suhi krajini ostanke cerkve iz časa pred prihodom Slovencev ...

mladika 7/23

PENSION PAYMENTS RISE BY 1.5 PER CENT

Canadian Scene

The federal government's old age security pension, guaranteed income supplement and spouse's allowance have been increased 1.5 per cent for the three month period October-December. An announcement by Health Minister Monique Begin said the old age pension, paid to all persons 65 and older, will rise to \$260.52 a month from \$256.67.

The maximum guaranteed income supplement for an individual or a married person whose spouse receives neither a pension nor a spouse's allowance will

increase to \$261.55 from \$257.68. Added to the basic pension, this means a person receiving both the old age security pension and the maximum supplement will get \$522.07 a month.

The maximum guaranteed income supplement for a married couple, both of whom are pensioners, goes from \$198.67 to \$201.65. Added to the basic pension, this will give each married pensioner receiving the maximum supplement a total of \$462.17 or \$924.34 a couple.

The guaranteed income supplement is paid to pensioners whose income, apart from the old age pension, is limited. The amount varies in relation to income.

The maximum spouse's allowance increases to \$462.17 from \$455.34. It is paid to persons between 60 and 65 who are married to old age pensioners and meet

residence requirements. Entitlement and the amount paid are based on yearly income.

Benefits are adjusted every three months based on recent changes in the consumer price index.

A SERIOUS PROBLEM OF UNDER-EDUCATION

Canadian Scene

A report for the United Nations Educational, Social and Cultural Organization says that about one-quarter of all Canadian adults are functionally illiterate. The study, called Adult Illiteracy in Canada, was written by Audrey Thomas, a literary specialist from Victoria, with an introduction by John Cairns, Director for International Programs at the University of Guelph.

It says that many people will be surprised to learn there are so many people without the ability to read in Canada which has had compulsory education for three-quarters of a century. But it says the fact remains that 28 per cent of Canadian adults have left school by the age of 14. This means they are educated far below what is needed in this age of complex technology.

The report also makes clear that functional illiteracy is not just a matter of not being able to recognize words. The problem is that such people are unable to grasp the meaning of all but the most simple sentences. It points out that this is dangerous in a society where people are expected to read instructions and warnings on everything from medicine bottles to the tools that people must have in the normal process of working and living.

The report comes to the conclusion that the solution rests not only in our schools but in our political, social and business systems.

OTTAWA REPORT: Solutions sought for High Unemployment

Canadian Scene

Shorter work weeks and other new arrangements for employment are being suggested as possible solutions to the high jobless rate that Finance Minister Marc Lalonde and economists in the private sector have forecast will remain at least for the next few years.

Recently, Economics Minister Donald Johnston, while appearing before the royal commission on Canada's economic prospects, speculated that perhaps the government should encourage "experimentation with new work arrangements, new forms of economic insitutions and income maintenance programs."

Specific proposals to meet the problem of continuing high unemployment were made last summer by Dr. Stuart Smith, chairman of the Science Council of Canada. In an address to the annual Couchiching Conference on Public Affairs, he said:

"If we find that there is an unemployment problem caused by new technology, then we should be ready to move swiftly to shorten the working week.

"It is my view that sharing the wealth means sharing the work.

"If we find ourselves in difficulty with new technology, then we should be prepared to bargain for lower increases

in money wages but more increase in leisure time. For instance, without making any specific reference to the six and five program, if you took a five per cent increase in money wages over two years, that is obviously 10 per cent. Well, 10 per cent in leisure time is a half day a week or 20 paid holidays a year.

"If, instead of bargaining for the money raise, one bargained for the leisure time, there could be 10 per cent more employees at the job than would otherwise be the case... This would not increase inflation and yet would permit more employment to occur in sectors where people are used to working."

A recent Gallup poll indicated that 69 per cent of the Canadian public would approve a shorter work week. But only 22 per cent thought the workers would accept reduced income in return for more leisure time.

Shirley Carr, executive vice-president of the Canadian Labour Congress, told the Commons committee on labour, manpower and immigration in September: "The...problem with work sharing is that the wrong people are being asked to do the sharing. Those who are at risk are asked to pool their resources. Those in a preferred position are not asked to share the cooperation whose capital investment causes the displacement, individuals with non-salary income..."

"Moreover, she said, if work sharing were to become a permanent feature of the Canadian economic scene, "a serious income distribution problem would develop."

The study recommended that part-time workers be given greater recognition, suggesting among its proposals that those working more than eight hours a week be covered by unemployment insurance regulations. The present base is 15 hours.

Nadaljevanje iz str. 8

brutal and more lethal than ever before, let the U. S. A. continue to be a green oasis for all those who are thirsty for freedom and democracy throughout the vast deserts of red totalitarianism...

Let me finish with a man whose name is John De Lorean because so much was written about him during this past year. The Drug Enforcement Administration claims that he stood to make 50 Million dollars from the sale of 100 kilos of cocaine.

Many of us lost our homes, careers, families, everything. Most of us started again from scratch without resorting to the drug trade.

Do not worry about John De Lorean. Once he gets over this crisis he will revert to being the entrepreneur. He will begin work on his autobiography, which he will made into a motion picture; he will become a highly paid speaker on a lecture circuit. If he goes to jail he will be born again and will make inspiring sermons, telling his followers:

"Put hope in your brain — not dope in your vein."

Tel.: 275-3935
252 Chantenay Dr., Mississauga, Ontario L5A 1E4

Blagoslovljene
BOŽIČNE PRAZNIKE

ter uspehov polno
LETO 1983

želita vsem
somišljenikom
**SLOVENSKEGA
DRŽAVNEGA
GIBANJA**

Profesor J. Planinšič
University of
Pittsburgh
in
Raymond Planinšič
Faculte Libre de
Medecine
Lille
France

To all our
brothers Slove-
nians we would
like to wish a very
merry Christmas
and a most happy
new year.
Your Slovak
brothers in com-
mon fight for free-
dom...

CONVENTION OF THE CANADA ETHNIC FEDERATION.

On November 12-13, 1983 Canada Ethnic Press Federation held its Convention in Ottawa, Inn of the Provinces, attended by the delegates of the Ethnic Press Associations of British Columbia, Manitoba, Ontario and Quebec.

During the business sessions the President and the officers presented their reports of the activity of the Federation during the past three years for discussion and adoption by the delegates. New By-Laws and a number of resolutions were also adopted and the new Executive, headed by Mr. Vladimir Mauko, was elected. A telegram of congratulations was sent to the Prime Minister, the Rt. Hon. Pierre E. Trudeau, on his initiative for peace in freedom with best wishes for success of his mission.

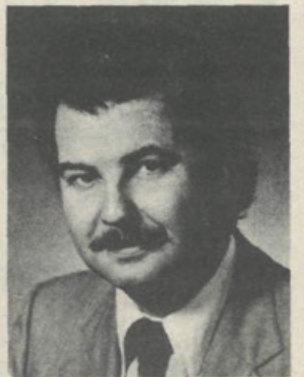

Foto: Milan Kubik

**ONTARIO ADVISORY COUNCIL
ON MULTICULTURALISM
AND CITIZENSHIP**

Ernie Checkers
1973-75

Yuri Shymko
1979-80

Dr. George Korey
1976-79

Dr. M.E. Burke
1981-84

For the future, the outgoing President Dr. J.M. Kirschbaum, who was active in the Federation for the past 25 years, outlined the following goals:

- 1/ The ethnic press should advocate a change in the teaching Canadian history by including in the curriculum of primary and secondary schools subjects on the history and culture of the ethnic groups;
- 2/ The development of educational material for use in high schools and colleges, concerning the history, geography, literature, music, language and general culture of the ethnic groups;
- 3/ The establishment of Regional Ethnic Studies Centres for research and the education of teachers in ethnic subjects;
- 4/ The establishment of an Ethnic Museum and the enlargement of the Ethnic Archives which have been instituted as a result of the intervention of the Ethnic Press organizations.
- 5/ Last but not least I think we should work on a good, comprehensive history of the Ethnic Press, a project I have been advocating for several years.

The successful Convention ended with the resolve to co-operate on the implementation of the policy of Multiculturalism and to continue promoting a true Canadianism.

The same day a delegation of the Federation, composed of the President Dr. J.M. Kirschbaum and his wife, of the Secretary Mr. Mauko, and Msgr. S. Izyk, attended a dinner on the invitation of H. E. Governor General on the occasion of the presentation of 1982 Michiner Award at the Governor's house.

**Blagoslovljene božične praznike
Zdravja in uspeha polno novo leto vam želi**

SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA JANEZA E. KREKA

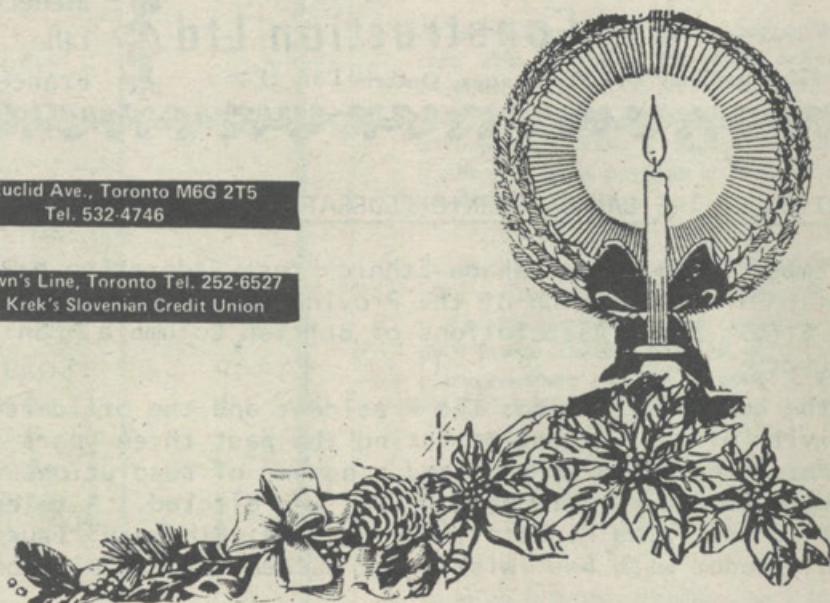
URADNE URE:

V ponedeljek od 10 popoldne do 4 popoldne
V torek od 10 dopoldne do 8 zvečer
V sredo od 10 dopoldne do 4 popoldne
V četrtek od 10 dopoldne do 8 zvečer
V petek od 10 dopoldne do 8 zvečer
V soboto od 10 dopoldne do 1 popoldne

V NEW TORONTO
V četrtek in petek od 5 popoldne do 8 zvečer
V soboto od 10 dopoldne do 12 opoldne.

646 Euclid Ave., Toronto M6G 2T5
Tel. 532-4746

731 Brown's Line, Toronto Tel. 252-6527
John E. Krek's Slovenian Credit Union

V SKUPNOSTI IN ZAJEMNOSTI JE MOČ!

VESEL BOŽIČ
IN SREČNO
LETO

ŽELI IN SE PRIPOROČA

“LE CAFE”
25 Belsir St. Tel. 967-5911
TORONTO
Marja in Bob

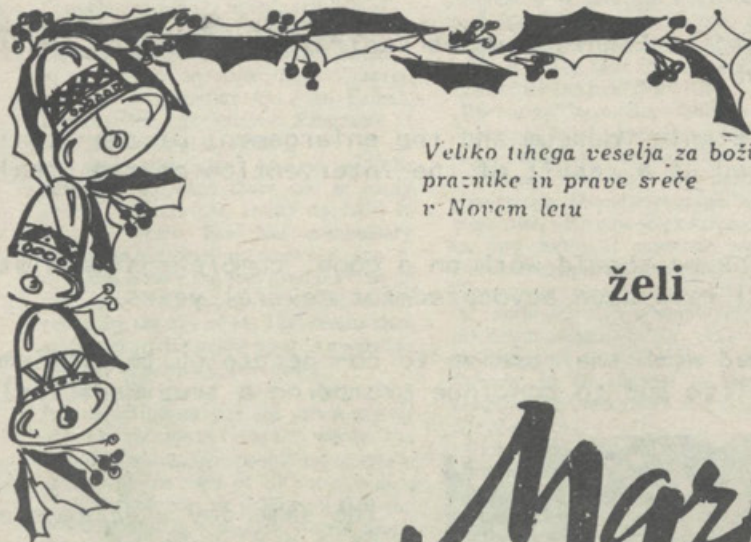
**Blagoslovljen Božič
in
uspešno Novo leto**

želi vsem delavcem in znancem

GRADBENO PODJETJE

Jože Kastelic Ltd.

10 KEYWELL COURT, Toronto, Ont. M8Y 1S6
255-2085

Veliko tihega veselja za božične
praznike in prave sreče
v Novem letu

želi

MARKO JAKIČ

Marko

CREATIVE PRODUCTIONS INC.
160 Duncan Mill Rd., Don Mills. Tel.: 445-5947